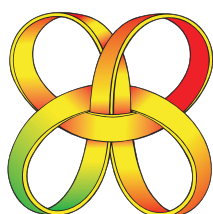

**SPRAWOZDANIE
ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI
ZWIĄZKU MIAST
POLSKICH
W 2019 ROKU**

**ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH**

Wstęp

Pierwszy rok nowej, ósmej kadencji był jednocześnie podwójnym rokiem wyborczym, w którym Związek silnie zaangażował się we współdziałanie z innymi środowiskami na rzecz jak najwyższej frekwencji wyborczej, co było naturalnym następstwem sukcesu profrekwencyjnej kampanii ZMP w roku 2018 (**Sam urządzaj swoje miasto**). Frekwencja w wyborach samorządowych 2018 była **najwyższa** spośród wszystkich wyborów przeprowadzonych po 4 czerwca 1989 roku, oprócz wyborów prezydenckich.

Najpierw, wspólnie z wieloma miastami, propagowaliśmy hasło **15 lat w Unii Europejskiej** – **#dziękUEmy**. Celem kampanii było uzyskanie jak najwyższej frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego, a jesienią liczni przedstawiciele miast członkowskich zaangażowali się w wybory parlamentarne, działając na rzecz budowy szerokiej koalicji **w wyborach do Senatu**, w których uczestniczyli również samorządowcy, w tym prezes ZMP, Zygmunt Frankiewicz.

Senatorami zostali: Zygmunt Frankiewicz – prezydent Gliwic, prezes ZMP, Wadim Tyszkiewicz – prezydent Nowej Soli, członek Zarządu ZMP, Janusz Gromek – b. prezydent Kołobrzegu i b. członek Zarządu ZMP, Janusz Pęcherz – b. prezydent Kalisza, Bogdan Zdrojewski – b. prezydent Wrocławia, Paweł Arndt – b. wiceprezydent Gniezna, Halina Bieda – b. wiceprezydent Bytomia, Ryszard Bober – b. członek Zarządu Jabłonowa Pom., przewodniczący Sejmiku, Ewa Matecka – b. wiceprezydent Ostrowa Wlkp., Krzysztof Kwiatkowski – b. wiceprezydent Zgierza, Andrzej Pająk – b. wójt gminy Zawoja, starosta suski, a także wielu innych samorządowców.

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

Zygmunt Frankiewicz, fot. T. Zakrzewski

Wadim Tyszkiewicz, fot. nowasol.pl

Niestety początek nowej kadencji został tragicznie naznaczony śmiercią jednego spośród nas – wybranego po raz szósty, a po raz piąty bezpośrednio przez mieszkańców, prezydenta Gdańska, **Pawła Adamowicza**, który tuż przed śmiercią zaprosił nas do **miasta wolności i solidarności** na trzydziestolecie wyborów z 4 czerwca 1989 roku. Zebraliśmy się w Gdańsku dwukrotnie: najpierw w rocznicę wyborów, które zakończyły w Polsce komunizm i doprowadziły do przemian, których pierwszym etapem były ustawy samorządowe i pierwsze wolne wybory gminne 27 maja 1990 roku.

'89 2019 GDAŃSK

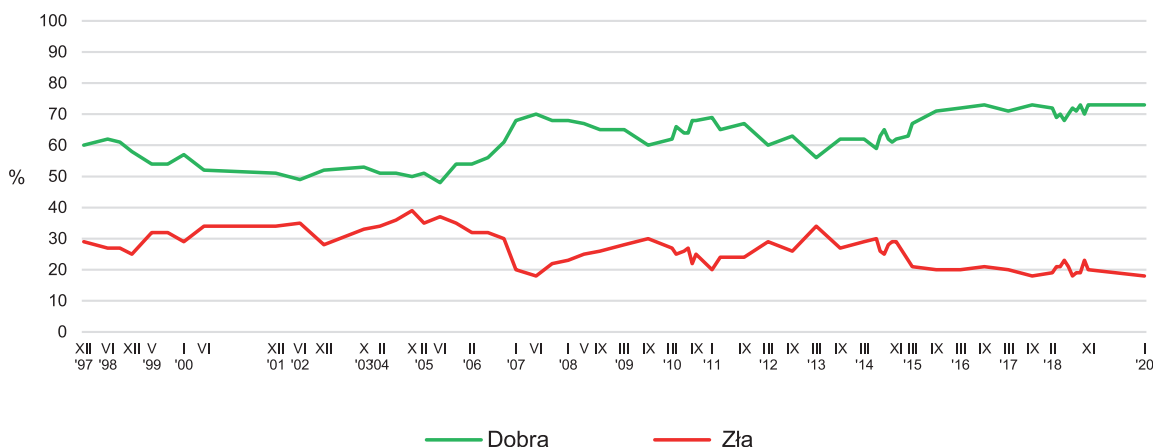
Następnie w rocznicę Porozumień Sierpniowych przyjęliśmy, po dyskusji na stronie internetowej www.samorzadydlapolski.pl **21 postulatów samorządowych** – nasz program działania na najbliższe lata.

Dzięki tym działaniom – naszym i całego środowiska samorządowego – uzyskany w 2019 roku, szczególnie wartościowy, silny poparcie mieszkańców, mandat, cieszy się trwałym zaufaniem mieszkańców. Wyrazem tego są wyniki ostatniego badania opinii publicznej, opublikowanego przez CBOS w styczniu 2020 roku:

CBOS

RYS. 4. Oceny działalności władz samorządowych miasta/gminy respondenta

1. ZWIĄZEK W LUTYM 2020

Po ostatnich wyborach samorządowych nastąpił wzrost zainteresowania działalnością Związku Miast Polskich, który wyraził się najpierw powrotem miast, które w międzyczasie zrezygnowały z członkostwa, a następnie napływem nowych miast członkowskich w ciągu 2019 roku.

Przed Zgromadzeniem Ogólnym we Wrocławiu Związek liczy **330 miast**. W miastach członkowskich mieszka nieco ponad **trzy czwarte (76,8 %) miejskiej ludności Polski**.

W **2019 r.** ze Związku **wystąpiły 3 miasta**: Brzeziny, Koronowo i Kartuzy. W tym samym czasie **przystąpiło 30 miast**: Barcin, Białystok, Bieruń, Biłgoraj, Bolesławiec, Chełmno, Hrubieszów, Jawor, Kętrzyn, Łądek Zdrój, Łaziska Górne, Międzychód, Międzyrzecz, Myślibórz, Ostrołęka, Pabianice, Pińczów, Różan, Rychwał, Stronie Śląskie, Sztum, Świebodzin, Tarnowskie Góry, Wasilków, Władysławowo, Wojkowice, Wrocław, Zakroczym, Zduńska Wola i Żuromin. Na początku **2020 r.** ze Związku **wystąpiło 1 miasto**: Choszczno, a **przystąpiło 6 miast**: Mrągowo, Pionki, Przasnysz, Zawiercie, Żąbkowice Śląskie i Skarszewy.

2. ORGANY ZWIĄZKU (ZGROMADZENIE OGÓLNE, ZARZĄD, KOMISJE PROBLEMOWE)

1. Zgromadzenie Ogólne

W dniu **18 stycznia** 2019 roku delegaci na Zgromadzenie Ogólne i inni przedstawiciele miast członkowskich wzięli licznie udział w zwołanym *ad hoc*, nadzwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym, które odbyło się z udziałem przedstawicieli innych krajowych i regionalnych organizacji samorządowych w historycznej Sali BHP w **Gdańsku**, jako pożegnanie śp. **Pawła Adamowicza**. Następnego dnia uczestniczyli w pogrzebie prezydenta Adamowicza w Bazylice Mariackiej.

5 i 6 marca 2019 roku **211 delegatów (68,63% uprawnionych)** wzięło udział w obradach XLII Zgromadzenia Ogólnego Związku w Poznaniu. Było to posiedzenie absolutoryjno-wyborcze, inaugurujące ósmą kadencję samorządową. Udział w nim wzięli także obserwatorzy z miast oraz goście.

Oprócz dorocznych czynności statutowych, takich jak przyjęcie sprawozdania z działalności Związku w 2018, sprawozdania z wykonania budżetu i przedstawienia bilansu Związku za rok 2018, a także programu działań i budżetu na rok 2019, przedstawiciele miast należących do ZMP udzielili absolutorium ustępującemu Zarządowi oraz przegłosowali zmiany w Statucie Związku, zwiększając liczbę członków Zarządu Związku z 25 do 30 osób. Delegaci przyjęli zmiany Statutu jednogłośnie.

Kandydatów do Zarządu ZMP zgłaszały grupy polityczne, zgodnie z parytetem wynikającym z wyników wyborów w miastach członkowskich. Kandydata na Prezesa oraz 18 kandydatów do Zarządu wyłonili Niezależni, 5 – Koalicja Obywatelska, 3 – Centrolewica, 2 – Zjednoczona Prawica, a 1 – Ludowcy. Do Komisji Rewizyjnej każde z ugrupowań zgłosiło po jednym przedstawicielu. **Prezesem Związku** został ponownie prezydent Gliwic, **Zygmunt Frankiewicz**. Zgłoszeni do Zarządu i Komisji Rewizyjnej kandydaci uzyskali mandaty z wysokim poparciem delegatów.

Zgromadzenie Ogólne przyjęło program działań statutowych i budżet na 2019 rok oraz **Tezy programu działania Związku w VIII kadencji**.

Wśród priorytetów legislacyjnych znalazły się m.in.: korzystne dla miast, systemowe rozwiązania w zakresie finansów jednostek samorządu terytorialnego, w tym przywrócenie zasady rekompensowania powodowanych zmianami ustawowymi ubytków w dochodach własnych, a także doprowadzenie do uwzględniania w budowaniu systemu finansów lokalnych standardów wykonywania usług publicznych (dotyczy to zwłaszcza oświaty i zadań zleconych). Miasta zamierzają ponadto podjąć starania o wprowadzenie podatku od wartości nieruchomości gruntowych i części samorządowych podatku PIT oraz o zwrot podatku VAT od inwestycji publicznych. Związek będzie dążyć do wyegzekwowania zasady *jedno miasto – jeden gospodarz*, wzmocnienia mechanizmów rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych, a także do nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych. Zmiany ustrojowe powinny zmierzać do naprawy tego, co zepsuto podczas 29 lat funkcjonowania samorządu terytorialnego, jak również do modernizacji ustroju tam, gdzie od lat Związek formułuje jasne wnioski i postulaty. Dotyczą one zwłaszcza przywrócenia jednomandatowych okręgów wyborczych, zniesienia zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora oraz przywrócenia samodzielności JST w zakresie zadań własnych.

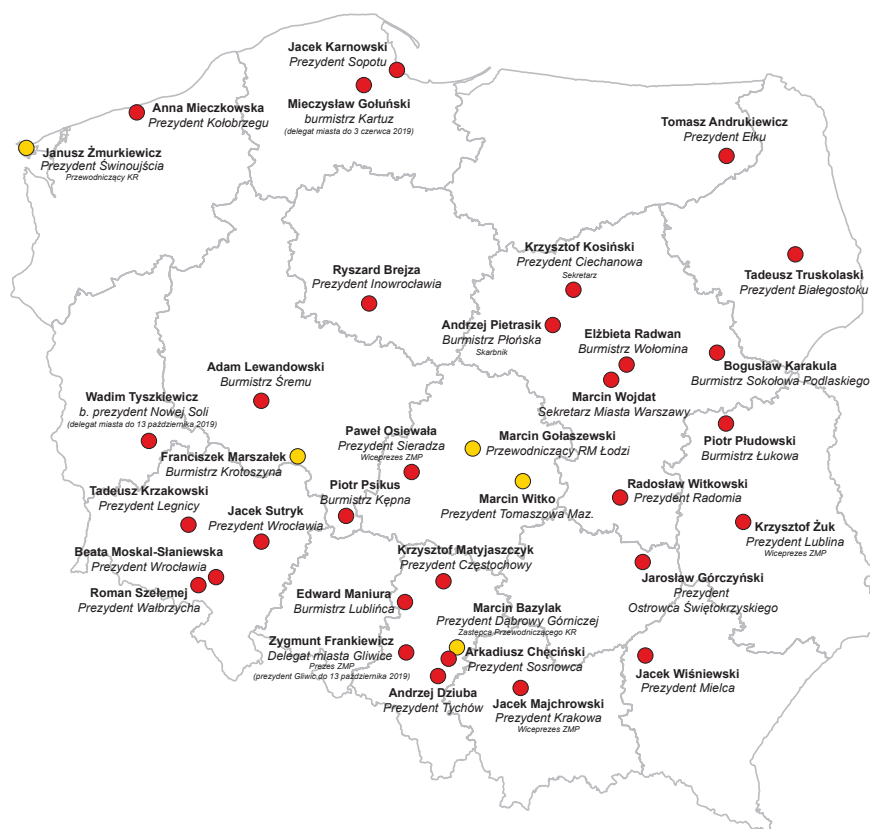
Poza tym przedstawiciele miast postanowili w nowej kadencji pracować nad **wzmocnieniem reprezentacji** w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz aktywnym udziałem

przedstawicielei miast w innych gremiach opiniotwórczych. Związek będzie wspierał poszerzanie współpracy między miastami, a także wzmacniał współpracę międzynarodową miast (przekazywanie doświadczeń sąsiadom z Ukrainy, Białorusi, Bałkanów i państw kaukaskich).

Wzmacnianie środowiska samorządowego i obrona dorobku polskiej decentralizacji – to ważne punkty w programie działania ZMP w roku 2019, a wśród nich udział w gdańskich wydarzeniach rocznicowych, a także 15. rocznica członkostwa Polski w UE. Podczas poznańskiego spotkania podkreślono, że realizacja tych wszystkich zamierzeń będzie możliwa tylko przy dalszym wzroście profesjonalizmu działań Związku, co z kolei wymaga jak najszerzego udziału przedstawicielei miast w podejmowanych działaniach. Polskie samorządy, w tym miasta, potrzebują silnej reprezentacji. Będzie ona tym silniejsza, im bardziej solidarnie i aktywnie miasta będą budować swój Związek, współkształtować jego struktury i relacje zewnętrzne.

2. Prace Zarządu w 2019 roku

Zarząd – organ wykonawczy Związku – składa się z 30 osób wybranych bezwzględną większością głosów spośród delegatów miast na Zgromadzenie Ogólne. Członkowie Zarządu pracują honorowo – nie pobierają za swoją pracę żadnego wynagrodzenia ani diet, mimo że Statut Związku przewiduje taką możliwość. Reprezentują różne opcje polityczne (większość członków jest bezpartyjna) oraz różne części kraju, co obrazuje poniższa mapa:

W ubiegłym roku odbyło się **13 posiedzeń** Zarządu w następujących miastach: Gdańsku (styczeń), Warszawie (2 razy: w lutym i w październiku), Poznaniu (2 razy w marcu), Gliwicach (kwiecień), Wołominie (maj), Oleśnicy (lipiec), Ciechanowie (sierpień), Inowrocławiu (wrzesień), Kielcach (listopad) i Radomiu (grudzień). **Dwa posiedzenia w 2020 roku** odbyły się: w styczniu

w Szczawnie Zdroju i w lutym w Poznaniu. Staramy się, by spotkania Zarządu odbywały się w różnych miastach, co stwarza okazję do zapoznania się z problemami miast o różnej wielkości i położeniu geograficznym (patrz mapka).

Zarząd przyjął 12 stanowisk, zaopiniował 55 projektów ustaw, 26 projektów rozporządzeń i 82 inne otrzymane dokumenty. Komunikaty z posiedzeń, lista zaopiniowanych dokumentów oraz stanowiska są na bieżąco zamieszczane na stronie internetowej: w Aktualnościach: (<http://miasta.pl/aktualności>) oraz w Strefie dla miast (<http://miasta.pl/strefa-dla-miast>).

Miasta w których obradował Zarząd ZMP w 2019 roku:

Posiedzenie Zarządu ZMP w Radomiu, 13 grudnia 2019 r.

Stanowiska i inne ważniejsze dokumenty, wypracowane przez Zarząd Związku:

- **Stanowisko w sprawie podwyżek cen energii elektrycznej**

ZMP domagał się weryfikacji taryf spółek energetycznych oraz zrekompensowania samorządów wzrostu cen energii. Postulaty zostały częściowo zrealizowane w ustawie z 29 grudnia 2018 i w rozporządzeniach wykonawczych. W efekcie miasta zaoszczędziły co najmniej miliard złotych.

- **Stanowisko w sprawie projektu nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach**

ZMP pozytywnie ocenił uwzględnienie przez Ministerstwo Środowiska szeregu uwag organizacji samorządowych do pierwotnej wersji projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Uznaliśmy jednak, że projekt wymaga dalszej dyskusji z udziałem ekspertów i zmian wychodzących naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i reprezentujących ich środowisk samorządowych i ekspertów.

- **Stanowisko w sprawie projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**

ZMP pozytywnie zaopiniował rządową *Strategię na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*, dlatego też pozytywnie odniósł się do projektu KSSR 2030, która rozwija te priorytety. Projekt zawiera jednak kilka zapisów, których korekta wydaje się uzasadniona, zwłaszcza że dotyczy pełnego uwzględnienia priorytetów SOR w tej Strategii. Wymaga np. uelastycznienia i wykorzystania potencjału aglomeracji.

- **Stanowisko w sprawie senackiego projektu ust. o zm. ust. o gospodarce nieruchomościami i ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkań**

Związek negatywnie zaopiniował senacki projekt ustawy i wobec poważnych naruszeń norm konstytucyjnych zaapelował do Posłów o odrzucenie go w pierwszym czytaniu. W naszej opinii proponowane przepisy w sposób oczywisty naruszają Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz podstawowe kanony demokratycznego państwa prawa, jakimi są: zasada legalizmu, zasada zaufania obywatela do państwa oraz ochrona interesów w toku, powiązane z zasadą niedziałania prawa wstecz. Niestety udało się uzyskać jedynie niewielkie poprawki.

- **Stanowisko w sprawie wynagrodzeń nauczycieli na tle finansowania oświaty w Polsce**

Związek poparł słuszne oczekiwania nauczycieli dotyczące wzrostu ich wynagrodzeń. Nie posiadając istotnego wpływu na ich wysokość, w sytuacji, gdy otrzymywane w subwencji środki finansowe nie pokrywają ich kosztów, Zarząd ZMP przyłączył się do wniosku ZGW RP, aby pensje nauczycieli były wypłacane bezpośrednio z budżetu państwa (w formie dotacji celowej).

- **Stanowisko w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt**

Związek uznał, że zaproponowane regulacje stanowią krok w stronę docelowego rozwiązania problemu bezdomności zwierząt na poziomie gminy i zwracają uwagę na jakość ochrony zwierząt w naszym kraju. Należy jednak zauważyć, że projekt jest pozbawiony pierwotnie zapowiadanych zapisów o zakazie organizacji pokazów cyrkowych z udziałem zwierząt, z czym większość gmin się utożsamia.

- **Stanowisko w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy Karta Nauczyciela i niektórych innych ustaw**

ZMP negatywnie zaopiniował projekt zmian w ustawie Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustawach. Propozycje zawarte w tym projekcie kolejny raz przenoszą na samorządy terytorialne odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu edukacji bez zagwarantowania odpowiednich, a bardzo często jakichkolwiek, środków finansowych na realizację nowych zadań.

Późniejsze wspólne z innymi organizacjami samorządowymi działania w ramach Komisji Wspólnej spowodowały wyasygnowanie przez rząd dodatkowego 1 mld zł na podwyżki płac nauczycieli.

- **Stanowisko w sprawie projektu zmian w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju**

ZMP zaopiniował negatywnie zastąpienie rozdziału „Polityka miejska” rozdziałem „Polityka publiczna” (pkt 38 w art. 1) i skutek, jaki ta zmiana ze sobą niesie, a także zgłosił istotne uwagi do części innych zapisów projektu. Ponadto negatywnie zaopiniował zawarte w art. 2 zmiany w ustrojowej ustawie o samorządzie gminnym. Poparliśmy natomiast rozwiązania dotyczące porozumień terytorialnych.

- **Stanowisko w sprawie ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw**

ZMP wskazał, że nowelizacja, oprócz kilku zmian pozytywnych, zawiera też złe rozwiązania, zwłaszcza dotyczące nieruchomości niezamieszkałych. Związek ponownie zaapelował o jak najszybsze rozpoczęcie rzetelnej debaty nad całościową reformą systemu gospodarki odpadami komunalnymi, uwzględniającą konieczność implementacji zmienionych unijnych dyrektyw odpadowych, której rezultatem powinno być wypracowanie całkowicie nowych, kompleksowych rozwiązań prawnych.

- **Stanowisko w sprawie projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta**

ZMP nie wniósł uwag do przedstawionego projektu rozporządzenia, jednak zaznaczył, że projekt nie zawiera trzech zmian, które powinny się w nim znaleźć w wyniku rzetelnego rozpatrzenia złożonych wniosków Krosna, Środy Śląskiej i trzech spośród czterech wniosków Rzeszowa (w uzasadnieniu projektu były one zamieszczone wśród rekomendowanych do negatywnego rozpatrzenia).

- **Stanowisko z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie: sytuacji finansowej samorządów**

W związku z pogarszającą się sytuacją finansową jednostek samorządu terytorialnego Zarząd ZMP domaga się podjęcia przez Rząd RP pilnych działań zmierzających do zapewnienia rekompensaty utraconych dochodów oraz źródeł pokrycia gwałtownie rosnących wydatków budżetów naszych gmin, miast, powiatów i regionów.

- **Stanowisko w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze**

Zarząd ZMP wyraził stanowczy sprzeciw wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przedłożony projekt wprowadza niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawa zasady uprzywilejowania jednej grupy podmiotów – przedsiębiorstw górniczych w stosunku do mieszkańców i innych przedsiębiorców. Projekt udało się zablokować.

Warto dodać, że na początku 2020 roku Zarząd przyjął m.in. cztery ważne stanowiska:

- **Stanowisko w sprawie niesłusznych roszczeń o dotacje dla przedszkoli niepublicznych za lata sprzed zmiany przepisów dotyczących finansowania oświaty**

Interpretacja przyjęta przez podmioty zgłaszające obecnie roszczenia za okresy sprzed zmiany przepisów w 2017 r., uznawana przez niektóre sądy, powoduje, że podmioty te otrzymują środki publiczne na wydatki, których nie udokumentowały. Uważamy, że interpretacja ignorująca wykładnię celowościową wydatków publicznych, jest niesprawiedliwa społecznie, ponieważ pozbawia społeczność lokalne środków, które – zgodnie z prawem – powinny być wykorzystane do zaspokojenia ich zbiorowych potrzeb.

Związek podjął działania mające na celu zmianę orzecznictwa na korzyść miast.

- **Stanowisko w sprawie stosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych wobec osób pełniących funkcje publiczne, pochodzących z bezpośredniego wyboru**

Zarząd Związku wyraził głębokie zaniepokojenie ostatnimi działaniami organów ścigania wobec burmistrzów Niepołomic i Obornik i domaga się niezwłocznego wyjaśnienia powyższych spraw. W stanowisku podkreślono, że zarzuty stawiane burmistrzom muszą być udokumentowane niezbitymi dowodami, a nie domniemaniami, a postępowania winny być prowadzone bez zwłoki. Zawieszenie w czynnościach nie może prowadzić do faktycznego zawieszenia demokracji lokalnej.

- **Stanowisko w sprawie sposobu kształtowania stawek opłat za zagospodarowanie odpadów komunalnych**

ZMP wskazał, że przepisy ściśle regulują zasady kształtowania przez gminy stawek opłaty śmieciowej, a organy nadzoru kontrolują ich prawidłowość. Zarząd zaapelował ponownie o podjęcie pilnych działań – zarówno systemowych, jak i doraźnych – pozwalających jak najszybciej obniżyć koszty funkcjonowania gminnych systemów odpadowych, a przez to obniżyć stawki opłat dla mieszkańców. Związek apeluje również o pilne zakończenie prac nad systemem rozszerzonej odpowiedzialności producenta, umożliwiającej pokrycie części kosztów systemu przez inne podmioty. Związek w pełni podziela wstępne stanowisko Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i ST w tej sprawie.

- **Wniosek do Senatu RP o zwiększenie kwoty części oświatowej subwencji ogólnej w budżecie państwa na rok 2020 o kwotę 4 mld 605 mln zł**

Związek przedstawił szczegółowe wyliczenie tej kwoty, które uwzględnia narastająco skutki dokonanych w latach 2018 i 2019 podwyżek płac nauczycieli.

Ponadto Zarząd Związku, na podstawie uchwały ZO ZMP w Poznaniu z 6 marca 2019 r., a także biorąc pod uwagę 21 postulatów samorządowych, przyjętych w Gdańsku 31 sierpnia 2019 roku, sformułował Priorytety legislacyjne ZMP na początek kadencji parlamentarnej 2019–2023. Na tej podstawie ZMP przedłożył w ciągu I półrocza 2020 roku następujące projekty ustaw, wnioskując do Senatu RP o ich podjęcie w formie senackich inicjatyw legislacyjnych:

- o zmianie ustawy o finansach publicznych (obniżenie z 60 do 40% granicy finansowania unijnego w art. 243a ustawy; przyjęty przez Senat i skierowany do Sejmu);
- o zmianie ustawy o dochodach JST (rekompensata ubytków we wpływach z podatku PIT, spowodowanych zmianami ustawowymi z 2019 roku);

- o zmianie ustawy o dochodach JST (przywrócenie subwencji rekompensującej ubytki ustawowe);
- założenia subwencji rozwojowej (zwrot VAT-u od inwestycji samorządowych);
- założenia subwencji ekologicznej (dla gmin i dużych obszarach ochrony przyrody);
- o zmianie ustaw samorządowych w zakresie zniesienia zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora;
- o zmianie ustaw samorządowych w zakresie zniesienia ograniczenia liczby kadencji wójta;
- o zmianie ustaw samorządowych w zakresie samodzielności w wykonywaniu zadań własnych (*klauzula generalna*);
- o zmianie Kpa – przywrócenie prawa do występowania przed sądami administracyjnymi jako strona w każdej sprawie, w której przedmiotem orzekania jest interes prawny JST;
- o zmianie ustawy o Radzie Dialogu Społecznego – zapewnienie udziału przedstawicieli JST.

Następne priorytety legislacyjne obejmują:

- wprowadzenie obowiązku konsultowania projektów ustaw dot. zadań własnych JST;
- wprowadzenie powszechnie zasady, że ingerencja władcza przez inny organ w realizację zadań własnych JST rodzi z mocy prawa obowiązek sfinansowania skutków tej ingerencji;
- przekształcenie części subwencji szkolnej, dotyczącej wynagrodzeń nauczycieli, w dotację celową, zapewniającą ich finansowanie (wyplata wynagrodzeń nauczycielskich zadaniem zleconym JST);
- powiązanie stawki podatku od nieruchomości z użytkowaniem terenu, określonym w MPZP;
- zwiększenie udziału gmin we wpływach z opłat z tytułu zużycia środowiska (smog);
- zmiany w ustawie o pracownikach samorządowych (wynagrodzenia);
- dokończenie procesu komunalizacji – przekazanie JST niezagospodarowanych składników mienia publicznego, zarządzanych przez Skarb Państwa oraz agencje państwowe;
- wprowadzenie ustawy aglomeracyjnej – regulującej współdziałanie JST w obszarach funkcjonalnych (aglomeracjach);
- skorygowanie przepisów specustawy mieszkaniowej (szybka zmiana planu miejscowego dla wprowadzenia funkcji mieszkaniowej na terenach niezagospodarowanych); wprowadzenie programu rządowego **Mieszkanie komunalne+**;
- przywrócenie wpływu samorządu województwa na WFOŚiGW;
- zapewnienie udziału przedstawicieli JST w radach mediów publicznych.

Ponadto Związek oczekuje szybkiego przedstawienia przez rząd projektów dotyczących:

- planowania przestrzennego;
- zintegrowanego systemu zagospodarowania odpadów, w tym komunalnych;
- dochodów JST, w tym zmiany w systemie korekcyjno-wyrównawczym dla JST;
- obiektywizacji kryteriów finansowania dróg lokalnych z Funduszu Dróg Samorządowych.

3. Komisje problemowe

W Związku działa 19 komisji problemowych, do których miasta zgłosiły ponad 650 osób.

Do zakresu działania Komisji należy m.in.:

- opiniowanie i przygotowanie stanowisk i wniosków dotyczących aktów prawnych,
- wymiana doświadczeń,
- analizowanie stanu danej dziedziny.

W 2019 roku Komisje zebrały się na **36 posiedzeniach w 18 miastach**: Gliwice-Chorzów, Poznań (8), Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Kielce (3), Legnica, Lublin (2), Nowe (wspólne posiedzenie 2 komisji), Łódź (2), Płock (2), Sopot, Toruń, Zabrze, Wałbrzych, Warszawa (3), Wieliczka, Wrocław (3), Wiśła, zwykle na ich zaproszenie. Ta praktyka pozwala członkom komisji na zapoznawanie się ze specyficznymi problemami różnych miast, co uatrakcyjnia wymianę doświadczeń. Część posiedzeń organizujemy w Warszawie ze względu na łatwy dojazd. Posiedzenia Komisji są często organizowane przez miasta gospodarzy w sposób, który umożliwia ich uczestnikom zapoznanie się z rozwiązaniami wypracowanymi przez miasto w danej dziedzinie. Większość Komisji cieszy się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy wysoka frekwencja.

Miasta, w których odbyły się posiedzenia Komisji w 2019 r.

Najczęściej (3 razy) zbierały się komisje: Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Małych Miast, Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, Sportu oraz Transportu. Nie spotkała się jeszcze Komisja Kultury. Pozostałe Komisje odbyły 1–2 posiedzenia: **Administracji** (2): Poznań (27.06), Nowe (26–27.11); **Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego** (2): Poznań (25.06), Łódź (24–25.10); **Edukacji** (2): Poznań (25.06), Zabrze (3–4.10); **Finansów** (2): Wieliczka (4–5.04), Warszawa (10.12); **Geodezji i Infrastruktury Informacji Przestrzennej** (1): Łódź (24.09); **Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska** (3): Wrocław (11.06), Jaworzno, (4.07), Kielce, (15.11); **Gospodarki Mieszkaniowej** (1): Poznań (17.10); **Gospodarki Nieruchomościami** (1): Wrocław (11.06); **Partnerstwa i Dialogu** (2): Warszawa (28.06), Dąbrowa Górnicza (19.09); **Małych Miast** (3) Wałbrzych (11.04), Warszawa (24.10), Nowe (26–27.11); **Polityki Europejskiej i Spraw Zagranicznych** (1): Poznań, (27.06); **Partnerstwa Publiczno-Prywatnego** (3): Płock (10–11.06) Płock (25.09), Sopot (22.10); **Polityki Miejskiej i Rozwoju Miast** (2): Wrocław (11.06), Poznań (24.10); **Polityki Społecznej** (2): Poznań, (20–21.05), Toruń (16–17.09); **Sportu** (3): Gliwice-Chorzów (10–11.04), Legnica (29–30.05), Poznań (29.11); **Transportu** (3) Wisła (28.05) Lublin (09.09), Kielce, (14.11); **Turystyki** (1): Lublin (14.05); **Zagospodarowania Przestrzennego** (2): Kielce (15.11), Poznań (16.12).

Komisje przyjęły stanowiska w sprawach:

- ignorowania samorządów terytorialnych w procesie konsultowania i opiniowania projektów proponowanych konwersji, braku wskazania źródeł finansowania zaproponowanych zmian oraz możliwości ukazania opinii publicznej i rządzącym rzeczywistych kosztów, jakie będą musiały ponieść samorzady na realizację zmienionych przepisów prawa;
- wprowadzenia przepisu art. 28 ust. 6 pkt 7b ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wprowadzonego *ustawą z dnia 13 czerwca 2019 roku o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw*, stanowiącego, iż przy podziale subwencji oświatowej Minister Edukacji Narodowej uwzględnił będzie „*sytuację finansową jednostek samorządu terytorialnego*”;
- sytuacji polskich samorządów po wdrożeniu podwyżki wynagrodzeń nauczycieli od 1 września 2019 roku w wysokości 9,6 %;
- propozycji zmian legislacyjnych związanych z nielegalnym składowaniem na terenie miast odpadów niebezpiecznych;
- stanowiska w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków umieszczania ich na drogach;
- uznania tramwajów za pojazdy zeroemisyjne, w rozumieniu zapisów ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

Stanowiska Komisji są prezentowane na posiedzeniach Zarządu, który – na ich podstawie – przyjmuje niektóre stanowiska (szerzej o pracach Komisji na www.miasta.pl).

3. LEGISLACJA (LOBBING¹: RESORTY – KOMISJA WSPÓLNA RZĄDU I ST – SEJM – SENAT – PREZYDENT)

Opiniowanie projektów aktów prawnych

Projekty przygotowane przez rząd lub ministerstwa, zaopiniowane przez Zarząd Związku lub komisje, omawiane są:

- na comiesięcznych posiedzeniach plenarnych **Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego** (KWRIST), z udziałem dwóch naszych przedstawicieli (**Zygmunta Frankiewicza**, a po wyborach do senatu **Jacka Sutryka** i **Jacka Karnowskiego**); sekretarzem Komisji ze strony samorządowej jest od lat Andrzej Porawski, dyrektor Biura ZMP.
- na posiedzeniach 10 **zespołów tematycznych KWRIST** (z udziałem reprezentantów ZMP z różnych miast, wyznaczonych przez Zarząd) do spraw: międzynarodowych, finansów publicznych, edukacji, kultury i sportu, ochrony zdrowia i polityki społecznej, infrastruktury, rozwoju lokalnego, polityki regionalnej i środowiska, administracji publicznej i bezpieczeństwa obywateli, obszarów wiejskich, funkcjonalnych obszarów metropolitalnych i miejskich, społeczeństwa informacyjnego, ustrojowych.

Stanowiska wobec najważniejszych projektów będących przedmiotem prac w parlamencie są prezentowane na posiedzeniach **komisji sejmowych i senackich**. Regularnie Związek jest reprezentowany przez pełnomocnika Zarządu ds. legislacyjnych, **Marka Wójcika**.

Po wyborach parlamentarnych w 2019 roku zdecydowanemu wzmocnieniu uległa **współpraca z Senatem RP**. Przewodniczącym **Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej** został senator **Zygmunt Frankiewicz**, prezes Związku Miast Polskich.

1 Związek nie jest organizacją będącą lobbystą parlamentarnym, ale – działając na podstawie art. 84 ustawy o samorządzie gminnym oraz w ramach ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i ST – reprezentuje interesy i przedstawia opinie oraz propozycje miast członkowskich.

Opiniowanie projektów rozwiązań dotyczących miast i polityki miejskiej odbywa się także poprzez udział przedstawicieli ZMP z wielu miast w krajowych i europejskich instytucjach, takich jak:

- Rada Informatyzacji,
- Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- Rada Statystyki,
- Komitet ds. Umowy Partnerstwa,
- Komitety monitorujące w sektorowych i regionalnych programach operacyjnych,
- Komitet Regionów UE,
- Rada Gmin i Regionów Europy (CEMR),
- Izba Lokalna Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE),
- resortowe zespoły doradcze.

Współpraca z instytucjami centralnymi i gremiami opiniotwórczymi jest ważną częścią działań na rzecz oczekiwanych przez miasta rozwiązań. W roku 2019 dotyczyła ona m.in.:

- Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, obecnie Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Ministerstwa Finansów,
- izb gospodarczych (KIGO, IG Wodociągi Polskie, IGKM, IG Ciepłownictwo Polskie),
- Banku Gospodarstwa Krajowego,
- instytutów i ośrodków badawczych,
- Towarzystwa Urbanistów Polskich,
- zespołów eksperckich, w tym kancelarii prawnych.

Opracowania, opinie i ekspertyzy prawne dla Związku i miast członkowskich są najczęściej zamawiane dla uzasadnienia stanowisk Związku w sprawach, które budzą kontrowersje, lub na wniosek miast, jeśli dotyczą spraw ważnych dla wszystkich miast. Najważniejsze z opracowanych w roku 2019 dotyczyły:

- możliwości stosowania zamówień *in-house* przy wspólnej realizacji zadań publicznych przez gminy,
- założeń modelu wynagradzania pracowników samorządowych z wyboru (projekt ustawy),
- projektu nowelizacji przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (infrastruktura kolejowa),
- dopuszczalnego zakresu przedmiotowego uchwały ws. szczegółowych wymogów dotyczących raportu o stanie gminy.

Najważniejsze efekty reprezentowania interesów miast w procesie legislacyjnym

Prowadzone w roku 2019 działania dotyczące spraw legislacyjnych można opisać jako:

- a) formułowanie opinii o projektach aktów prawnych i udział w negocjacjach na temat ich kształtu,
- b) zgłaszanie sprzeciwu wobec projektów zawierających rozwiązania niekorzystne,
- c) przedstawianie własnych projektów i propozycji rozwiązań.

W wielu wypadkach udawało się uzyskać w całości lub w części oczekiwane zmiany.

Ustawy i rozporządzenia

Finanse

W związku z podejmowanymi przez rząd próbami stworzenia i utrwalenia wizji bogatych samorządów sporządziliśmy – we współpracy z innymi organizacjami samorządowymi **Raport o stanie finansów JST**, który został przedstawiony na posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i ST w lipcu 2019 r. Raport nie został zakwestionowany, ale rząd nie wycofał się z twierdzeń o rzekomo dobrej sytuacji finansowej JST.

Uchwalone w 2019 roku **zmiany w podatku PIT** powodują **ubytki w dochodach JST**, łącznie ponad 7 mld zł rocznie (nie licząc skutków likwidacji OFE). Wystąpiliśmy do rządu z żądaniem rekompensaty tych ubytków, które nie zostało uwzględnione. Wobec tego kierujemy stosowny projekt ustawy do Senatu.

Wobec silnego wzrostu kosztów inwestycji (ceny materiałów i usług, energii, koszty pracy itp.) **udział środków unijnych** w wielu uzyskanych projektach unijnych spadł po przetargach **poniżej 60%**, przez co utracono możliwość nieujmowania zobowiązań na wkład własny w indywidualnym wskaźniku zadłużenia (art. 243a ufp). Złożyliśmy do rządu wnioski o zmniejszenie limitu do 40%. Wobec nieuwzględnienia naszego wniosku skierowaliśmy odnośny projekt do Senatu, który podjął w tej sprawie własną inicjatywę legislacyjną.

Uczestniczyliśmy w opiniowaniu przygotowywanego przez Bank Światowy projektu zmian w **systemie korekcyjno-wyrównawczym** dochodów JST; dzięki naszemu udziałowi końcowa wersja projektu jest możliwa do przyjęcia. Resort finansów nie podjął dotąd niezbędnej inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie.

W niektórych programach i przedsięwzięciach rządowych udało się przekonać resorty, by przy różnicowaniu JST ze względu na ich „**zasobność**” brać pod uwagę nie tylko wskaźnik „g”, ale i subwencję wyrównawczą (m.in. Fundusz Dróg Samorządowych, subwencja oświatowa).

Edukacja

W ostatnich czterech latach obserwujemy **silny wzrost luki finansowej w oświacie**. Różnica między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej a sumą wydatków bieżących w działach 801 i 852, która w roku 2004 (nowa ustawa o dochodach JST) wynosiła **9 mld zł**, a w roku 2015 – **21 mld zł**, wzrosła na końcu roku 2018 do **27,4 mld zł**. Relacja subwencji oświatowej do PKB spadła z 2,72 do 2,04%.

Jednocześnie resort edukacji, negocjując ze związkami zawodowymi podwyżki płac dla nauczycieli, nie uzyskuje zabezpieczenia środków na te podwyżki w budżecie państwa. Subwencja oświatowa na rok 2019 już na początku roku była zaniżona o 700 mln zł oraz o 800 mln zł deficytu z roku 2018. Po częściowym uwzględnieniu naszych starań zapewniono **dotatkowy 1 mld na podwyżki od września**, choć jej łączny skutek wyniósł ponad 1,3 mld. Niestety na 2020 r. zaplanowano **kolejny regres**: brakuje 2,1 mld na płace nauczycieli.

Dlatego opracowaliśmy w marcu ub.r. **Raport o finansowaniu oświaty**, który został przyjęty przez wszystkie organizacje JST i przedstawiony podczas II Samorządowej Debaty Oświatowej w Warszawie. Niestety strona rządowa nie uwzględnia wniosków z raportu, a MEN nie walczy o wzrost nakładów na oświatę.

Odpady komunalne

Kolejna **doraźna nowelizacja** ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie – dzięki naszym interwencjom – przyniosła zmiany ustawy po części korzystne (potrójna stawka za śmieci niesegregowane, obrona *in-house*), ale i częściowo złe (mimo uzyskanego kompromi-

su problem nieruchomości niezamieszkałych, wzrost opłaty marszałkowskiej). Nadal jednak **brak oczekiwanych rozwiązań systemowych**, w tym rozszerzonej odpowiedzialności producentów, nie ma rynku surowców wtórnych, zalegają miliony ton frakcji energetycznej.

Rozwój

W trakcie konsultacji uzyskaliśmy korzystne zmiany w projekcie nowelizacji ustawy o **zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (porozumienia terytorialne, polityka miejska) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Trwa konstruktywna współpraca z resortem zajmującym się polityką regionalną.

Na podstawie konsultacji z miastami, przeprowadzonych w większości województw, opracowaliśmy **Raport o stanie małych i średnich miast**, wnioski z którego służą nam w opiniowaniu projektów rządowych i UE.

Drogi i transport publiczny

Stworzony w 2019 r. **Fundusz Dróg Samorządowych** został w stosunku do pierwotnego projektu poprawiony przez włączenie do grupy beneficjentów miast na prawach powiatu (niestety poza wojewódzkimi) oraz przez modyfikację wskaźnika „zasobności” JST.

Uzyskaliśmy też korzystne zmiany przepisów dotyczących **stref płatnego parkowania**, dla miast liczących ponad 100 tys. mieszkańców. Na razie nie objęto tymi zmianami miast uzdrowiskowych i turystycznych.

Udało się także przesunąć o dwa lata termin uzyskania **wskaźnika elektromobilności** na poziomie 10%.

Przestrzeń i nieruchomości

Postulowane przez nas zmiany w **ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** nie zostały wprowadzone. Pozytywnie zaopiniowany dwa lata temu przez ZO ZMP kodeks urbanistyczno-budowlany został wycofany, a kolejne założenia nowej ustawy mają już drugiego gospodarza...

Powszechnie krytykowana „spec-ustawa” mieszkaniowa (tzw. **lex developer**) została skorygowana; uwzględniono część naszych uwag, zwłaszcza dotyczących uzależnienia decyzji od zgody rady gminy.

Nie był skuteczny nasz sprzeciw wobec kolejnego etapu **przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności** także na gruntach komunalnych, udało się tylko obronić autonomię gmin w ustalaniu wysokości bonifikaty za te grunty. Częściowo uproszczono procedury.

Inne

W budzącym kontrowersje, nowym **prawie zamówień publicznych** udało się obronić zamówienia wewnętrzne (**in-house**) oraz spowodować zrównoważenie relacji zamawiający – wykonawca.

Wspólny sprzeciw samorządów i wielu innych środowisk doprowadził do zablokowania poselskiego projektu zmian w **prawie geologicznym i górniczym**, który mógł spowodować podejmowanie eksploatacji złóż bez zgody władz lokalnych.

Wspólnie z ZPP wywalczyliśmy wzrost **ryczałtu dla szpitali lokalnych** (zwiększenie o 4 punkty procentowe).

Na nasz wniosek trwają prace dotyczące cmentarzy (**kolumbaria**) oraz wprowadzenia instytucji **koronera**.

4. OBRONA INTERESÓW MIAST

Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych

W styczniu 2019 roku przedstawiliśmy opracowany w grudniu 2018 r. na podstawie wcześniej przyjętych i przedyskutowanych z przedstawicielami miast założeń projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych. Zakłada on:

- uregulowanie pensji pracowników pochodzących z wyboru i powołania w ustawie,
- odniesienie poziomu wynagrodzeń do jednoznacznych kryteriów,
- pozostawienie kwestii nagrody rocznej, po spełnieniu warunków ustawowych, w gestii rady miasta,
- pozostawienie taryfikatora, który ułatwi ustalanie wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (obecne przepisy ustawy nie ograniczają organów JST w ich kształtowaniu).

Projekt nie został podjęty przez stronę rządową w ramach Komisji Wspólnej. Powszechnie wyrażano przekonanie, że podejmowanie tego tematu przed wyborami nie jest wskazane. Po wyborach zapowiedź podjęcia tego tematu została sformułowana na forum senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, jednak dopiero po problematyce finansów samorządowych. Odnotowujemy ostatnio także sygnały o konieczności uregulowania wynagrodzeń w całej administracji publicznej. Pojawia się świadomość konieczności zbudowania wokół tego – co wszyscy zaznaczają – trudnego tematu szerszej koalicji.

Ceny energii elektrycznej – podwyżki czasowo złagodzone

W wyniku naszych działań skierowany do Sejmu w grudniu 2018 r. rządowy projekt ustawy, mający na celu powstrzymanie podwyżek cen energii, został uzupełniony o autopoprawkę, która objęła m.in. ceny energii dla JST. W rezultacie ceny energii w 2019 r. zostały ustalone na poziomie taryf i cenników sprzedawców obowiązujących **30 czerwca 2018 r.** Przyjęta ustawa nałożyła na przedsiębiorstwa energetyczne **jednostronny obowiązek korekty taryf i cenników**, najpóźniej do 1 kwietnia 2019 roku, ze skutkiem od 1 stycznia 2019 r. Ustawa wymagała wydania dwóch rozporządzeń, ale prace nad ich opracowaniem przedłużały się. Ostatecznie stały nacisk z naszej strony spowodował, że uzyskały one kształt, dzięki któremu większość samorządów zaoszczędziła w roku 2019 znaczne kwoty (nie znamy pełnych danych, ale szacujemy, że w skali kraju był to co najmniej miliard złotych).

Wiedząc, że podwyżki cen energii są nieuchronne, zorganizowaliśmy 18 czerwca w Warszawie, wspólnie z „Przeglądem Komunalnym” konferencję „Samodzielność energetyczna gmin”. Działania te, jak również udział w projektach promujących aktywną politykę energetyczną miast, prowadzimy również w roku 2020.

Roszczenia wobec miast podmiotów prowadzących przedszkola niepubliczne

W ciągu 2019 r. coraz więcej miast sygnalizowało nam problemy związane z roszczeniami podmiotów prowadzących przedszkola niepubliczne o nieprzekazanie rzekomo należnych dotacji z budżetów gmin. Podmioty te, dysponujące ofertami kancelarii prawnych, które – wykorzystując niejednoznaczność przepisów, jakie obowiązywały przed 2017 rokiem, a także pewne niedociągnięcia ze strony urzędów – zapewne za sowskim wynagrodzeniem podejmowały się prowadzenia tych spraw w sądach, uzyskały szereg korzystnych wyroków sądowych, co grozi utrwaleniem się niesprawiedliwego orzecznictwa.

Dlatego Związek podjął działania zmierzające do odwrócenia tego niekorzystnego trendu. Zorganizowaliśmy najpierw wymianę doświadczeń z dotychczasowych spraw, z udziałem partnerskiej kancelarii prawnej, która opracowała obszerną informację prawną i wskazówki dla miast, które są w trakcie procesów sądowych. Obecnie trwają prace nad ekspertyzą prawną, która będzie przedłożona Sądowi Najwyższemu w związku z przyjęciem do rozpoznania skargi kasacyjnej Wałbrzycha, dotyczącej meritum problemu, a nie aspektów formalnych.

Podatek od nieruchomości z infrastrukturą kolejową

Związek podjął działania na rzecz zmiany zapisów ustawy, która znowelizowała przepisy o podatku od nieruchomości w sposób, który miał zapewnić zwolnienie od tego podatku infrastruktury kolejowej, realizującej zadania publiczne. Nowelizacja, dokonana z inicjatywy Ministerstwa Infrastruktury, przy negatywnej opinii Ministerstwa Finansów, jest jednak wadliwa i umożliwia unikanie opodatkowania całych nieruchomości, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, jeśli znajduje się na nich nawet bardzo mały fragment infrastruktury kolejowej (np. bocznicę dojazdową do sklepu, magazynu czy fabryki, zajmująca mniej niż 1% powierzchni działki).

Obecnie trwają negocjacje w tej sprawie na forum Komisji Wspólnej Rządu i ST.

5. KONFERENCJE, OPRACOWANIA – WYMIANA DOŚWIADCZEŃ W ZARZĄDZANIU MIASTAMI

KONFERENCJE

II Samorządowa Debata Oświatowa – Warszawa, 11 kwietnia

Debata odbyła się w warszawskim Pałacu Kultury i Nauki z udziałem kilkuset samorządowców. Resort edukacji był reprezentowany przez dyrektora departamentu. Podczas debaty przedstawiliśmy opracowany przez Biuro Związku, we współpracy z pozostałymi krajowymi organizacjami samorządowymi, **„Raport o finansowaniu oświaty w Polsce w latach 2004–2018”**.

II Samorządowa Debata Oświatowa.

Raport został odnotowany w mediach, później był przedstawiony również na posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i ST. Niestety minister edukacji, zamiast wykorzystać naszą inicjatywę dla zwiększenia nakładów na edukację, był po stronie rządowej głównym propagatorem tezy, że finanse samorządowe są w tak dobrym stanie, że mogą, a nawet powinny, w coraz większym stopniu finansować zadania oświatowe z dochodów własnych.

Konferencja „Rozwój miast a ich granice administracyjne” – Opole, 11–12 kwietnia

Konferencja została zorganizowana przez Związek Miast Polskich wspólnie z Urzędem Miasta Opola.

Włączenie kryteriów rozwojowych do ustawowych przesłanek przy zmianie granic gmin, a także połączenie miast z otaczającymi je gminami obwarzankowymi, to główne postulaty konferencji.

Podczas obrad dyskutowano na temat zmian granic miast, co jest często jedyną drogą do ich dalszego rozwoju, zwłaszcza w sytuacji, gdy przepisy prawa wciąż nie pozwalają na skuteczne podejmowanie wspólnych z sąsiadami przedsięwzięć rozwojowych w miejskich obszarach funkcjonalnych.

Zgłoszono też postulat, że konsultacje społeczne, odbywające się podczas planowanej zmiany granic, powinny dotyczyć wyłącznie mieszkańców tej części obszaru, która ma być włączona do miasta.

Zdaniem samorządowców i ekspertów (prof. Przemysław Śleszyński, prof. Krystian Heffner) uczestniczących w konferencji, konieczna jest debata nad całym systemem administracyjnym kraju, który nie jest obecnie optymalny ani racjonalny. Problem, który powinien zostać pilnie rozwiązany, gdyż zwiększy szanse na rozwój około 150 miast, dotyczy połączenia ich z otaczającymi je gminami obwarzankowymi.

W trakcie konferencji w Opolu przedstawiciele miast zaprezentowali dobre i skuteczne, choć niełatwe, przykłady poszerzenia granic, które umożliwiły rozwój (Rzeszów, Zielona Góra, Opole), a także te, które zostały uniemożliwione, często z przyczyn politycznych i irracjonalnych (Ełk, Legnica, Przemyśl).

Kongres Małych i Średnich Miast EUROPA MAŁYCH OJCZYZN – Wałbrzych, 24 kwietnia

Kongres został zorganizowany przez miasto Wałbrzych i Biuro ZMP, z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Komisji Europejskiej (DG Regio) oraz ekspertów z zakresu zagospodarowania przestrzennego, demografii i ekonomii, zainicjował szeroką dyskusję o przyszłości małych i średnich miast w Polsce. Kongres poprzedziło 11 spotkań regionalnych, w których uczestniczyli przedstawiciele ponad stu średnich i małych miast członkowskich Związku. W kilku przypadkach spotkania zorganizowaliśmy we współpracy z regionalnymi stowarzyszeniami gmin i powiatów.

Na podstawie postulatów i wniosków zgłoszonych podczas tych spotkań Biuro Związku przygotowało projekt **Raportu o stanie małych i średnich miast w Polsce**. Podczas dyskusji w Wałbrzychu został on uzupełniony i przyjęty.

Rozwój społeczno-gospodarczy w poszczególnych regionach kraju ulega coraz większemu zróżnicowaniu. W wielu ośrodkach miejskich i na obszarach leżących poza dużymi aglomeracjami ma miejsce zmniejszenie dynamiki rozwoju, a także narastanie niekorzystnych procesów społecznych. Zdecydowana większość ze 122 miast średnich, tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze, wskazanych w rządowej **Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, znajduje się w tych obszarach.

II Kongres Polityki Miejskiej – Kielce 14–16 listopada

14–16 listopada 2019 r. w Kielcach odbył się II Kongres Polityki Miejskiej, zorganizowany przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów oraz Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej), natomiast miasto Kielce jako gospodarz i Związek Miast Polskich pełniły funkcję partnerów strategicznych wydarzenia.

Program tegorocznego Kongresu polityki miejskiej był niezwykle bogaty i różnorodny. Jego trzon stanowiła debata o tym, jak ma wyglądać i czym w istocie powinna być krajowa polityka miejska w Polsce. Sesje tematyczne były poświęcone wybranym zagadnieniom, takim jak: kształtowanie przestrzeni, mieszkalnictwo, transport i miejska mobilność, środowisko i adaptacja do zmian klimatu. W ramach tych sesji były prezentowane i poddane publicznej dyskusji propozycje rozwiązań przygotowane przez interdyscyplinarne zespoły eksperckie.

Kongres Polityki Miejskiej w Kielcach.

W spotkaniu wzięli udział prezydenci i burmistrzowie miast, urzędnicy samorządowi oraz eksperci. W Kielcach swoje posiedzenia odbyły również komisje tematyczne Związku: transportu, gospodarki komunalnej i ochrony środowiska oraz zagospodarowania przestrzennego.

Związek wraz z OECD zaprosił ponadto pierwszego dnia Kongresu na panel „Optymalizacja zarządzania rozwojem lokalnym – stan obecny i perspektywy”. Zaprezentowane zostały podczas niego dotychczasowe doświadczenia polskich miast w zakresie doskonalenia zarządzania lokalnego. Przedstawiciel OECD mówił o przygotowaniach do przeglądu aktualnego stanu zarządzania rozwojem lokalnym w polskich jednostkach samorządu lokalnego oraz o wytycznych OECD w zakresie polityki miejskiej.

Podczas Kongresu wręczono nagrody w konkursie „**Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzeni**”, zorganizowanego przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów oraz Związek Miast Polskich. Tematem przewodnim III edycji konkursu była „WIZJA MIASTA”, rozumiana jako pomysł na przestrzeń i sposób jego realizacji. W konkursie zbadano i oceniono zagadnienia dotyczące m.in.: realizowanej wizji miasta, działań promujących planowanie i zarządzanie przestrzenią z szerokim udziałem społeczeństwa, oszczędnego gospodarowania przestrzenią, ochrony zabytkowych fragmentów miasta i rewitalizacji.

Laureatami konkursu zostały miasta: **Gdańsk, Gliwice, Świdnica, Radzionków i Stary Sącz.**

Konferencja „Samodzielność energetyczna miast” Warszawa, 18 czerwca

Konferencja zorganizowana przez Wydawnictwo Abrys, we współpracy z Biurem Związku, zgromadziła przedstawicieli kilkudziesięciu miast. Zaprezentowano różne przedsięwzięcia i doświadczenia miast w zakresie różnych form zwiększania efektywności energetycznej, w tym wykorzystania własnych i innych, lokalnych zasobów energii. Ma to wielkie znaczenie w kontekście trwającego obecnie wzrostu cen energii dostarczanej przez silnie zmonopolizowany sektor energetyczny.

Konferencja „Gospodarowanie mieniem” – Poznań, 17 września

Konferencja zorganizowana przez Wydawnictwo Abrys, we współpracy z Biurem Związku, zgromadziła przedstawicieli kilkudziesięciu miast.

W najbliższym czasie samorządy czeka zasadnicza zmiana podejścia do gospodarowania mieniem. Obecnie w zdecydowanej większości przypadków gminy jedynie administrują swym majątkiem. Tymczasem ok. 30% powierzchni miast stanowią nieruchomości komunalne, które mogłyby być zdecydowanie efektywniej wykorzystywane. Podczas konferencji burmistrz **Wyszkowa** przedstawił efekty konsekwentnego wdrożenia aktywnej gospodarki nieruchomościami komunalnymi, która – jako priorytet strategii rozwoju – przyniosła wielostronne korzyści dla miasta i jego mieszkańców.

OPRACOWANIA

Najważniejszymi opracowaniami, przygotowanymi przez Biuro Związku w 2019 roku, były **raporty** (finansowanie oświaty, stan finansów JST, stan małych i średnich miast), wymienione w odpowiednich punktach sprawozdania.

Innym ważnym opracowaniem jest wzorcowy **Raport o stanie gminy**, udostępniony miastom wiosną 2019 roku. Miasta oczywiście w różnym stopniu korzystały z tej propozycji, zwłaszcza że w wielu przypadkach rady miast skorzystały ze swego ustawowego uprawnienia do określenia w odrębnej uchwale spraw, których uwzględnienia w raporcie oczekiwały. Jednak w kilku miastach rady, w których większość mają radni opozycyjni wobec burmistrza, sformułowały zakres tych oczekiwań w sposób niemożliwy do realizacji. Dlatego Zarząd Związku zlecił opracowanie **opinii prawnej w sprawie dopuszczalnego zakresu przedmiotowego uchwały ws. szczegółowych wymogów dotyczących raportu o stanie gminy**. Opinia jest dostępna dla miast członkowskich na naszej stronie internetowej.

6. PROJEKTY NA RZECZ MIAST

Ważnym kierunkiem działań na rzecz wzmocnienia kompetencji i wymiany doświadczeń w zarządzaniu miastami są **projekty**, na które pozyskujemy **środki z innych źródeł niż składki członkowskie**. Ich wielkość od 2019 r. znacznie przekracza wpływy ze składek. Podejmując projekty, kierujemy się kilkoma generalnymi zasadami:

- projekty są **adresowane do miast lub do ich przedstawicieli** (burmistrzów, radnych i pracowników); uczestniczą w nich dziesiątki miast i setki osób;
- tematy projektów dotyczą **zagadnień istotnych dla miast**, wspierając je w rozwiązywaniu lokalnych problemów (planowanie rozwoju w miejskich obszarach funkcjonalnych, planowanie finansów miast, podnoszenie jakości lokalnych usług publicznych i zarządzania itp.);
- sposób realizacji projektów umożliwia **oszczędności dla Związku**, to znaczy pozwala sfinansować część działań statutowych Związku.

Oprócz projektów rozpoczętych w latach poprzednich, w roku 2019 rozpoczęliśmy realizację trzeciego już projektu predefiniowanego, finansowanego z Mechanizmu Finansowego EOG („projektu norweskiego”).

Inne formy wymiany doświadczeń to przede wszystkim **posiedzenia komisji problemowych** Związku oraz **konferencje, warsztaty, wizyty studyjne**, których Związek jest organizatorem lub współorganizatorem. W roku 2019 były to zarówno wydarzenia organizowane w ramach projektów, jak i konferencje tematyczne dotyczące spraw ważnych dla miast – finansowania edukacji, rozwoju miast małych i średnich.

Udzielamy też wielu konferencjom **patronatu**, zapraszając miasta członkowskie do udziału w nich (na preferencyjnych warunkach). Najważniejsze spośród nich to: II Kongres Polityki Miejskiej w Kielcach, Kongres Regionów we Wrocławiu, Samorządowe Forum Kapitału i Finansów w Katowicach.

Nowy predefiniowany projekt norweski

W ścisłej współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Funduszy i Polityki Regionalnej), które jest operatorem Programu **Rozwój lokalny**, Związek rozpoczął w maju 2019 r. realizację projektu predefiniowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014–2020.

Komponent główny – pomoc doradcza dla miast

Rolą Związku w ramach szerszego przedsięwzięcia MliR (wsparcie miast średnich i małych tracących funkcje społeczno-gospodarcze) jest świadczenie pomocy doradczej **dla miast ubiegających się o dotacje na zintegrowane programy rozwoju**, które stworzą warunki do wyjścia ze spirali stagnacji. Przewiduje się, że w konkursie organizowanym przez MliR w roku 2019 i 2020 ok. **15 miast** będzie mogło uzyskać średnio po 7 mln euro na przemyślany zestaw inwestycji lokalnych i projektów miękkich służących rozwojowi lokalnemu. Związek nie bierze udziału w wyborze beneficjentów, ale w ramach projektu zapewnia pomoc doradczą dla **54 miast** kandydatów, które pomyślnie przeszły pierwszy etap kwalifikacji w konkursie MliR (udział wzięło 213 miast spośród 255 potencjalnych beneficjentów; wyniki ogłoszono w grudniu 2019 r.) i aktualnie opracowują wnioski aplikacyjne oraz zintegrowane plany rozwoju. Doradcy zatrudnieni przez Biuro ZMP będą później wspierać miasta, które otrzymają dotacje MliR w trakcie realizacji programu. Norweski Związek Władz Lokalnych i Regional-

nych (długoletni partner ZMP) zapewni w trakcie realizacji projektu współpracę i wymianę doświadczeń z miastami norweskimi. Doświadczenia z wdrażania zintegrowanego planowania rozwoju będziemy przekazywać innym miastom.

Projekt predefiniowany – konferencja 13 stycznia 2020 w Warszawie.

Komponent OECD – „Przegląd stanu zarządzania w samorządzie lokalnym”

1. OECD – niezależnie od stałego monitorowania sytuacji poszczególnych państw wg stałej metodologii – prowadzi w państwach stowarzyszonych **przeglądy stanu zarządzania w sektorze publicznym** (public governance reviews), najczęściej w skali całego kraju, w tym w poszczególnych sektorach. Dla Polski OECD przygotowało m.in.:

- Przeglądy polityki miejskiej: Polska 2012,
- Starzenie się i polityka zatrudnienia: Polska 2015,
- Priorytety polityczne dla Polski – w kierunku inkluzyjnej gospodarki opartej na wiedzy, opubl. 2017,
- Polityki energetyczne państw należących do MAE – Polska 2016,
- Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 – w kierunku pomyślnego wdrożenia w Polsce 2017,
- Przegląd Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich: Polska 2018,
- Polska: profil systemu ochrony zdrowia 2019 (wcześniej 2017).

OECD opracowuje również raporty jednostkowe, np. „Zarządzanie zagospodarowaniem przestrzennym w Łodzi” (2016).

2. Opracowanie **przeglądu stanu zarządzania w samorządzie lokalnym** wymaga dokładnego przygotowania metodologii oceny, która musi być dostosowana do stanu prawnego, obowiązującego w danym kraju oraz uwzględniać specyfiki lokalne i regionalne. Jednocześnie musi być oparta o zasady uniwersalne, na jakich buduje się struktury zdecentralizowane w państwach demokratycznych, realizując wartość podstawową: zasadę pomocniczości.

W roku 2019 – zgodnie z przyjętym harmonogramem – wykonano:

- opracowanie założeń metodologicznych, w tym kwestionariusza ankiety (OECD, ZMP, MiiR),
- konsultacje treści kwestionariusza z przedstawicielami samorządów lokalnych, regionalnych, resortów oraz ekspertów (przeprowadzono w IV kwartale 2019 z udziałem kilkuset osób).

W roku 2020 nastąpi:

- przeprowadzenie ankiety, w tym w 100 jednostkach samorządu lokalnego (24 miasta na prawach powiatu, w tym stolice województw, 19 gmin miejskich, 19 gmin miejsko-wiejskich, 22 gminy wiejskie i 16 powiatów) i opracowanie jej wyników (trwa, rozpoczęte w IV kwartale 2019; w badaniu wzięło udział 47 gmin i 10 powiatów, tzn. 53,8% potencjalnych respondentów); ankieta obejmowała również – w odpowiednim zakresie – samorządy województw oraz instytucje centralne;
- przeprowadzenie badań pogłębionych w 10 wybranych jednostkach samorządu lokalnego (**Kutno, Katowice, Płock, Międzyrzec Podlaski – gmina miejska** i gmina wiejska, **Krotoszyn, Ziębice**, Łubianka, Widuchowa i powiat łądecki) (trwa),
- opracowanie „Przeglądu stanu zarządzania w samorządzie lokalnym w Polsce” (lato 2020),
- opracowanie metodologii przeprowadzania **samooceny** stanu zarządzania w mieście/gminie/powiecie (równolegle); będzie ona koncentrować się na samoocenie własnego potencjału instytucjonalnego do efektywnego planowania i wdrażania własnych polityk rozwojowych przez samorządy lokalne; pierwsze praktyczne wdrożenie metodologii przeprowadzą 54 miasta biorące udział w Programie **Rozwój Lokalny** przy opracowaniu aplikacji grantowych.

Komponent: Nawiązywanie i rozwijanie dwustronnej współpracy polsko-norweskiej

W 2019 r., w partnerstwie ze Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych Norwegii (KS), zorganizowaliśmy trzy wizyty studyjne (Skien, Bergen, Oslo i Nittedal) dla doradców miast, którzy pomagają 54 miastom przygotować wnioski aplikacyjne. W I kwartale 2020 r. odbywają się wizyty studyjne burmistrzów 54 miast uczestniczących w II etapie Programu **Rozwój lokalny**.

Projekt predefiniowany jest zaplanowany do końca I kwartału 2023.

Budowa systemu monitorowania usług publicznych (SMUP)

Wraz z GUS, MSWiA oraz ZPP (w I etapie także ŚZGiP) budujemy System Monitoringu Usług Publicznych (SMUP). Jest to projekt systemowy w ramach programu POWER 2.18.

W etapie 1 (2017–19) partnerzy, w tym ZMP, przeanalizowali 6 obszarów usług publicznych o charakterze administracyjnym i technicznym i przygotowali wskaźniki do ich analizy. Usługi te obejmują ponad 30% budżetów samorządowych.

W etapie 2 (od kwietnia 2019 r.) rozpoczęto prace nad analizą trzech obszarów usług publicznych o charakterze społecznym: edukacji, lokalnej polityki społecznej oraz kultury i rekreacji. W pracach uczestniczą także przedstawiciele **31 JST**, którzy – biorąc udział w grupach wymiany doświadczeń (GWD) – opiniują wypracowywane dokumenty, w tym definicje wskaźników i ocenę ich użyteczności. Do końca czerwca trwał nabór do GWD, a we wrześniu rozpoczęły one prace.

Równocześnie realizowane są dwa zadania. ZMP oraz partnerzy kontynuują współpracę z MF nad wariantami dostosowania klasyfikacji budżetowej do potrzeb rejestracji kosztów usług, co dziś jest możliwe w bardzo ograniczonym stopniu. Ich przedmiotem są również opcje umiejscowienia SMUP w obowiązującym systemie prawnym. Przedstawiciele ZMP biorą także udział w wypracowaniu modelu elektronicznej sprawozdawczości, do jakiej są zobowiązane JST. SMUP, prezentujący dane o usługach we wszystkich gminach i powiatach, będzie na portalu GUS od 1 września 2021 r.

Celem projektu jest wdrożenie – poprzez udostępnianie w domenie gov.pl – systemu monitorowania usług publicznych, gdzie każda JST w kraju będzie mogła porównać swoje najważniejsze usługi dostarczane mieszkańcom (łącznie ok. 80–100 usług) pod względem efektywności kosztowej, dostępności, ilości i wymiaru jakościowego, z usługami dostarczanymi przez inne jednostki. Wdrożenie projektu zakłada radykalne zwiększenie użyteczności danych statystyki publicznej do zarządzania miastami, z równoczesnym uproszczeniem sprawozdawczości.

Zanim jednak powstanie nowy system, Związek prowadzi własny monitoring (SAS), korzystając z danych dostępnych w statystyce publicznej i administracyjnej oraz pozyskując dane z miast.

System Analiz Samorządowych / Monitoring Rozwoju Lokalnego

Od roku 1999 Związek prowadzi własny monitoring (SAS), korzystając z danych dostępnych w statystyce publicznej i administracyjnej. Biuro Związku aktualizuje każdego roku bazę danych o miastach, w ramach **Systemu Analiz Samorządowych**. Za pośrednictwem internetu zgromadziliśmy dane za 2018 r. SAS umożliwia dokonywanie porównań z innymi miastami, przy użyciu wielu wskaźników pozwalających na ocenę nakładów, efektów i efektywności usług. System jest dostępny na stronie: <http://www.systemanaliz.pl/>.

Nowym narzędziem, uruchomionym dla miast w r. 2019, pozwalającym na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji, jest **Monitor Rozwoju Lokalnego**. Stanowi wsparcie władz i mieszkańców w przygotowaniu decyzji, przede wszystkim o charakterze strategicznym. **Monitor Rozwoju Lokalnego** został przygotowany w ramach projektu „Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnątrz-miejskim” finansowanego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020. Monitor pozyskuje dane z Banku Danych Lokalnych GUS oraz z Ministerstwa Finansów. Zawiera gotowy zestaw wskaźników.

Aktualnie budujemy wersję rozwojową **Monitora**, która czerpie dane także z innych zasobów administracyjnych (m.in. z POLTAXu). Pozwala ona na budowanie własnych grup porównawczych, a w przyszłości umożliwi także tworzenie innych niż z góry zdefiniowane wskaźników z zawartych w nim danych. Nowe dane dotyczą m.in. aktywności ekonomicznej mieszkańców i przedsiębiorstw, demografii, rynku pracy. Jest on dostępny na stronie: <https://monitor.miasta.pl/>, na razie dla miast znajdujących się w wykazie 255 miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Zarządzanie nieruchomościami oraz podatkami i opłatami lokalnymi (PIN, etap 1 i 2)

W ramach programu POWER 2.18 realizujemy na rzecz miast członkowskich, które wyraziły akces, dwie edycje projektu nakierowanego na wdrażanie nowoczesnych rozwiązań zarządczych i informatycznych w obszarze zarządzania nieruchomościami oraz w obszarze podatków i opłat lokalnych. W edycji 2016–2019 na zaproszenie skierowane do wszystkich członków odpowiedziały **Tarnów, Częstochowa, Ruda Śląska, Milanówek, Kalisz, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra** oraz Rejowiec Fabryczny, a w edycji 2019–2020 akces do projektu zgłosiły miasta: **Krosno, Jasło, Starachowice, Sandomierz, Radom i Koźnice**. Projekty obejmują działania doradcze, szkoleniowe oraz zakupy sprzętu i oprogramowania do zarządzania tymi dwoma ważnymi obszarami.

Upowszechnianie wiedzy i doświadczeń w zakresie PPP

Realizowany od 2017 r., we współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju, Związkiem Powiatów Polskich, Konfederacją Lewiatan i Fundacją Centrum PPP projekt *Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce* miał na celu upowszechnienie wiedzy i dobrych praktyk realizacji inwestycji publicznych w tej formule, wśród pracowników administracji publicznej oraz stworzenie konkretnych narzędzi wspierających szerokie stosowanie PPP.

Po etapie przeszkolenia prawie 800 przedstawicieli JST z całej Polski w 2017 i 2018 r., Związek w 2019 roku zrealizował w ramach projektu 5 wizyt studyjnych, umożliwiając 66 uczestnikom poznanie szczegółów inwestycji zrealizowanych w PPP w różnych dziedzinach przez jednostki o różnicowanej wielkości (Sąd Rejonowy w Nowym Sączu, kompleks konferencyjno-rekreacyjny w skansenie w Sierpcu, cmentarz komunalny ze spopieliarnią zwłok w Krakowie, oczyszczalnia ścieków w Konstancinie-Jeziornie, kompleksowe działania rewitalizacyjne w centrum Sopotu). Wiosną Związek przeprowadził cykl 4 szkoleń z zakresu rozliczania i finansowania projektów PPP dla skarbników i przedstawicieli służb finansowych JST. Szkolenia miały miejsce w Poznaniu, Katowicach, Gdańsku i Warszawie i wzięło w nich udział ponad 100 osób z całej Polski. Dodatkowo Związek był gospodarzem warsztatu tematycznego dotyczącego zastosowania partnerstwa publiczno-prywatnego w działaniach z zakresu zarządzania energią i efektywności energetycznej, towarzyszącego inauguracyjnemu posiedzeniu Komisji Partnerstwa Publiczno-Prywatnego Związku Miast Polskich. Oprócz tego jesienią Związek wraz z Fundacją Centrum PPP zorganizował w ramach projektu konferencję tematyczną „PPP szansą na szybszy rozwój JST i lepszą realizację usług i inwestycji publicznych”, stanowiącą część programu XVII Samorządowego Forum Kapitału i Finansów.

Szczegóły działań w ramach projektu i materiały są dostępne na stronie www.ppp.gov.pl

Wsparcie kadr JST w zarządzaniu oświatą dla rozwoju szkół i kompetencji kluczowych uczniów

Celem projektu jest poprawa funkcjonowania i zwiększenie wykorzystania systemu wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy.

I etap projektu był realizowany w latach 2016–2018, z udziałem przedstawicieli **Bydgoszczy, Dzierżoniowa, Goleniowa, Kielc, Kutna, Lublina, Poznania i Sępólna Krajeńskiego** oraz 14 innych JST.

W II etapie projektu są prowadzone następujące działania:

- monitorowanie wdrażania opracowanych w I etapie lokalnych planów strategicznych rozwoju oświaty i wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów,
- wypracowanie nowego modelu doradztwa dla samorządowców oraz założeń systemu wsparcia, doskonalenia i rozwoju kompetencji kadr JST w zakresie realizacji zadań oświatowych.

Po wypracowaniu nowego modelu doradztwa i systemu wsparcia JST planowany jest ich pilotaż oraz wdrożenie, aby po zakończeniu finansowania pracownicy odpowiedzialni za zarządzanie oświatą w samorządach mogli uzyskiwać systematyczne i merytoryczne wsparcie z wykorzystaniem metod i materiałów wypracowanych w projekcie.

W 2019 r. trwało szkolenie osób, które przeprowadzą pilotaż w 9 JST (w tym 3 miastach), wyłonionych w odrębnej procedurze konkursowej.

Liderem projektu jest Ośrodek Rozwoju Edukacji, a partnerem – Związek Miast Polskich.

Przestrzeń dla Partycypacji (2)

Projekt jest realizowany wspólnie z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” (lider) oraz Pracownią Zrównoważonego Rozwoju, od listopada 2018 do grudnia 2021 roku. Nabór do projektu rozpoczął się w styczniu 2019 r., a drugi przeprowadzony został jesienią 2019 r. W otwartym naborze zgłosiło się 11 członków ZMP: **Kielce, Konin, Radom, Szamotuły, Śrem, Bydgoszcz, Ełk, Chełmno, Gołdap, Wołomin**, a w październiku dołączyły do nich 4 kolejne miasta członkowskie: **Skarżysko-Kamienna, Tychy, Gdynia, Żagań**.

Głównym celem projektu jest pomoc w przygotowaniu i przeprowadzeniu konsultacji dokumentów planistycznych na etapie zbierania wniosków do ich projektów, a także na etapie wyłożenia projektów do publicznego wglądu. W ramach projektu gminy otrzymują wsparcie, m.in.: wspólne zaplanowanie przebiegu konsultacji, szkolenia, warsztaty i doradztwo ekspertów z dziedziny planowania przestrzennego i partycypacji obywatelskiej, granty na realizację konsultacji, udział w spotkaniach służących wymianie doświadczeń.

System wsparcia przedsiębiorczości rodzinnej – Lokalne Centra Rozwoju Kompetencji Firm Rodzinnych

W ramach projektu ZMP pomaga 7 miastom w przygotowaniu **Programów współpracy ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców rodzinnych** oraz w zbudowaniu stałej platformy współpracy. W projekcie bierze udział 7 miast członkowskich: **Gdynia, Kutno, Grodzisk Mazowiecki, Chorzów, Starogard Gdański, Olkusz i Częstochowa**. Liderem projektu jest stowarzyszenie Inicjatywa Firm Rodzinnych, którego zadaniem jest integracja środowiska samych przedsiębiorców rodzinnych, zaś ZMP organizuje ich współpracę z władzami lokalnymi. W projekcie są wykorzystywane narzędzia analizy potrzeb przedsiębiorców i diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta (w ramach projektu norweskiego). Projektem jest zainteresowana Komisja Małych Miast ZMP, która ostatnio spotkała się na swoim posiedzeniu z Zarządem Stowarzyszenia IFR.

Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT

Krajowy Punkt Kontaktowy URBACT jest prowadzony we współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Funduszy i Polityki Regionalnej). Jego zadaniem jest wspieranie miast polskich, realizujących projekty w transnarodowych sieciach programu URBACT III oraz organizowanie konferencji i spotkań dotyczących programu, jak również rozpowszechnianie wiedzy zgromadzonej w ramach działań projektowych. Punkt Kontaktowy URBACT angażuje się również w realizację inicjatyw Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej na poziomie krajowym i Komisji Europejskiej na poziomie unijnym, w tym: Partnerską Inicjatywę Miast, Europejską Agendę Miejską i program Urban Innovative Actions.

Więcej informacji na stronie internetowej <https://urbact.eu/urbact-polska>.

7. WSPÓŁPRACA Z MIASTAMI I MEDIAMI W ZAKRESIE INFORMACJI I PUBLIC RELATIONS

#DziękUEmy i #GłosUEmy – wspólna samorządowa kampania europejska

W 15. rocznicę wejścia Polski do Unii Europejskiej, Związek wraz z miastami inicjatorami: **Sopotem, Warszawą, Gliwicami, Łodzią i Gdańskiem** przygotował wspólną samorządową kampanię europejską. Prezes Związku w zaproszeniu skierowanym do miast zachęcał, aby dzień 1 maja w polskich miastach był radosnym świętem dla mieszkańców. Kampania miała na celu przedstawienie korzyści płynących z członkostwa w Unii, ale także zachęcała do udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego, instytucji reprezentującej interesy obywateli w UE.

Aby nadać wszystkim planowanym w miastach wydarzeniom związanym z rocznicą jednolity ogólnopolski charakter, została przygotowana grafika dotycząca rocznicy 1 maja, spot video oraz działania w mediach społecznościowych. Materiały były dostępne na stronie www.15latPolskiwUE.pl i dystrybuowane do miast przez Związek. W ramach kampanii proponowaliśmy również, aby wspólnym elementem obchodów w miastach było odśpiewanie 1 maja o godz. 12:00 „Ody do radości”. Działania były opatrzone hasztagiem **#DziękUEmy i #GłosUEmy**.

Spotkajmy się na wyborach – wspólna kampania miast i ZMP

25 września 2019 r. przedstawiciele miast – **Warszawy, Gliwic, Łodzi, Sopotu** i Związku Miast Polskich zainaugurowali kampanię profrekwencyjną w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, które odbywały się w niedzielę 13 października 2019 roku. Celem akcji była wspólna, samorządowa promocja aktywnej postawy obywatelskiej i zachęcenie mieszkańców polskich miast do udziału w głosowaniu. Związek mobilizował do pobierania grafik i zamieszczenia w miejskich kanałach komunikacji – na stronie internetowej, w mediach społecznościowych, w przestrzeni miejskiej. Każde miasto miało możliwość edycji grafiki i zamieszczenia na niej swojego logotypu.

Czego miasta nie wybudują - 7,2 miliarda złotych mniej dla społeczności lokalnych

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

Ponad 70 miast należących do ZMP odpowiedziało na ankietę i podało listę inwestycji, z których będą musiały zrezygnować w kolejnym roku.

Oto niektóre z nich:

- Budowa nowego przedszkola w **Miastku**
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 3 w **Trzciance**
- Budowa niskoenergetycznego Miejskiego Przedszkola w technologii modułowej przy ul. Szwanek w **Ciechanowie**
- Budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie SP nr 1 przy ul. Moniuszki (wartość inwestycji 1,2 mln zł) w **Jaworze**
- Budowa hali widowiskowo-sportowej na ponad 500 miejsc siedzących w **Międzyrzecu Podlaskim**
- Odbudowa promenady na terenie kompleksu turystycznego w Trzebieży w gminie **Police**
- Modernizacja i rozbudowa stadionu miejskiego w **Płońsku**
- Budowa ścieżki rowerowej nad j. Starogrodzkie w **Chełmnie**
- Fabryka Kultury (adaptacja budynków na potrzeby ośrodka kultury) w **Kaliszu** (planowana wartość zadania w 2020 r. to 8.000.000,00 zł)
- Budowa kolejnego odcinka Szlaku Bursztynowego, wewnętrznej ramy komunikacyjnej miasta po stronie północno-wschodniej w **Kaliszu** (wartość 14.255.848,92 zł)
- Rozbudowa ul. Zacisze na odcinku od ul. Aleja Wojska Polskiego do ul. Prostej w **Zielonej Górze** (orientacyjny koszt ok. 20 mln zł)
- Budowa drogi łączącej południową część miasta z zachodnią w **Gostyniu**
- Przebudowa najdłuższej ulicy - Alei Wojska Polskiego w **Strzegomiu**
- Budowa węzła multimodalnego, przebudowa infrastruktury tramwajowej i drogowej dla potrzeb transportu publicznego oraz zakup taboru tramwajowego w **Grudziądzu**
- Zakup taboru tramwajowego, budowa nowych linii tramwajowych w **Bydgoszczy**
- Budowa przesyłowej sieci wodociągowej Miłowo-Gąsierzyno - inwestycja o dużym znaczeniu dla mieszkańców gminy **Stepnica**
- Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych sanitarnych, deszczowych w **Odolanowie**
- Modernizacja infrastruktury dotyczącej poprawy odprowadzania wód opadowych w **Sopocie**
- Termomodernizacja budynków mieszkalnych przy ul. Niepodległości 1 i 3 w **Kępicach**
- Budowa budynku wielorodzinnego na potrzeby socjalno-komunalne w **Międzyrzeczu**
- Budowa Centrum Multiopieki w **Złotowie**
- Budowa budynku senioralnego (wielofunkcyjna strefy aktywności wielopokoleniowej) w ramach programu rewitalizacji strefy śródmiejskiej w **Rybniku**

Od 2020 roku na skutek zmian podatkowych do samorządów będzie trafiać rocznie o 7,2 miliarda złotych mniej z udziałów w podatku PIT (w miastach członkowskich ZMP to 4 miliardy złotych mniej). Związek przeprowadził akcję „Czego miasta nie wybudują”. Ponad 70 miast odpowiedziało na ankietę Biura ZMP i podało listę inwestycji, z których będą musiały zrezygnować w kolejnym roku. Wyniki ankiety były cytowane przez media, a towarzyszące naszej akcji informacje o konkretnych sytuacjach w wielu miastach, podawane przez włodarzy miast na konferencjach prasowych, w biuletynach miejskich i gazetach lokalnych wzmacniały nasz przekaz.

Pokażmy rządowi sytuację finansową polskich miast

Nasze serwisy: Archiwum Miast Edukacja Urządźmy swoje miasto SAS
Wyszukaj się

Aktualności | O Związku Miast Polskich | Działalność na rzecz miast | Doświadczenie i wiedza polskich miast | Miasta członkowskie | Strefa dla miast | Kalendarz wydarzeń | Media

Strona główna | Aktualności | **Pokażmy rządowi sytuację finansową naszych miast!**

Pokażmy rządowi sytuację finansową naszych miast!

26.11.2019
Finanse
W obronie samorządności

APEL

Szanowni Państwo Burmistrzowie i Prezydenci Miast Polskich,

W lipcu br. opublikowaliśmy Raport o stanie finansów JST. Na jego podstawie prowadzimy dalsze działania na rzecz ich stabilizacji i wzmocnienia. Niestety nie są one brane pod uwagę przez mających kłopoty ze spięciem budżetu państwa rządzących. Obecnie przygotowujemy podstawowe inicjatywy legislacyjne, mające na celu przede wszystkim zrehabilitowanie ubytków w naszych dochodach, którym będziemy chcieli nadać bieg legislacyjny przez Senat RP.

Wybierz temat

- Komisje tematyczne ZMP • Komunikaty ZMP • KWIRIST
- Legislacja • Miesięcznik „Samorząd Miejski” • Projekty z miastami i dla miast • System Analiz Samorządowych
- Zgromadzenia i Zarządy ZMP • Z naszych miast
- Bezpieczeństwo i porządek publiczny • Finanse • Gospodarka i promocja • Gospodarka komunalna • Gospodarka mieszkaniowa, przestrzenna i nieruchomości • Gospodarka odpadami
- Konkursy, rankingi i nagrody • Kultura • Miasta solidarne
- Ochrona środowiska • Oświata • Partnerstwa JST
- Partycypacja społeczna • Polityka europejska i współpraca zagraniczna • Pomoc społeczna i seniorzy • PPP • Program „Rozwój lokalny” • Rewitalizacja, polityka miejska i rozwój
- Transport • Turystyka i sport • Wybory samorządowe • W obronie samorządności • Zamówienia publiczne • Zarządzanie, smart city, administracja • Zdrowie • Z Senat

Związek podjął inicjatywę prezydenta Bydgoszczy, Rafała Bruskiego, który zaproponował, aby burmistrzowie i prezydenci wystąpili indywidualnie do Premiera RP, przedstawiając konkretną sytuację finansową swoich miast. Nie znamy skali odpowiedzi miast na nasz apel, gdyż tylko niektóre przesyłały nam kopie swoich pism do wiadomości.

30

Stała i bieżąca komunikacja z miastami członkowskimi, informacja o działalności Związku

W 2019 roku Biuro ZMP wysłało 117 **newsletterów**. Informowaliśmy w nich o naszej bieżącej działalności i podejmowanych interwencjach w sprawach dotyczących najważniejszych problemów miast, ciekawych konferencjach, konkursach i innych inicjatywach nie tylko naszych, ale też współpracujących z nami partnerów.

Wydaliśmy też 10 numerów miesięcznika „**Samorządu Miejskiego**”, który jest dostępny na naszej stronie oraz wysyłany na ponad 5000 adresów mailowych. O swojej działalności ZMP informował także regularnie co miesiąc za pośrednictwem działu Forum „Przeglądu Komunalnego”.

Oficjalny serwis Związku Miast Polskich www.miasta.pl

- Na stronie ukazało się 865 aktualności, w tym 435 newsów z miast członkowskich, promujących ciekawe rozwiązania, innowacyjne działania lub informujące o wydarzeniach.
- W 2019 roku portal odwiedziło prawie 90 tys. użytkowników (w 2018 r. 63 tys., w 2017 r. 42 tys.), generując 350 tys. odsłon. Średni czas trwania sesji to 2,20 sek., a liczba odwiedzonych stron – 2,6. Nowi użytkownicy stanowią 86,5%, powracający 13,5%.
- Strona stała się źródłem informacji dla mediów samorządowych i opiniotwórczych, stronę ZMP cytują m.in: Samorządowy PAP, Portal Samorządowy, TOK FM, Radio ZET, RMF FM, Polska The Times, Gazeta Wyborcza, Onet, TVN, Polsat.
- Oficjalny profil ZMP na portalu Facebook
- Polubienia strony: 10 997, liczba opublikowanych postów: 327,
- Wyświetlenia postów²: 2,1 mln (działania organiczne i płatne),
- Łączny zasięg postów³: 1,4 mln (działania organiczne i płatne),
- Udostępnienia treści: 4,5 tys.
- Kliknięcia linków: 7,1 tys.

² Wyświetlenia wskazują, ile razy treści pochodzące ze strony ZMP lub jej dotyczące pojawiły się na ekranach odbiorców

³ Zasięg to liczba osób, na ekranach których wyświetliły się treści pochodzące ze strony ZMP lub jej dotyczące.

Współpraca z mediami

Więszym imprezom oraz posiedzeniom Zarządu ZMP towarzyszyły briefingi i konferencje prasowe. Zapraszane na nie media regionalne i lokalne, w tym miejscowe telewizje, informowały społeczności lokalne o pracach Związku na rzecz rozwiązywania problemów samorządów i ich mieszkańców.

Związek promował szeroko przygotowany przez siebie projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych zmieniający zasady wynagradzania osób pełniących funkcje z wyboru, który został wręczony 30 stycznia współprzewodniczącemu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego ze strony rządowej, Pawłowi Szefernakerowi. Towarzyszyła temu wydarzeniu konferencja prasowa. Samorządowcy (Zygmunt Frankiewicz, Krzysztof Kosiński, Andrzej Dziuba) wraz z profesorem prawa, Krystianem Ziemińskim, zaprezentowali również projekt podczas specjalnego briefingu prasowego, zorganizowanego przez ZMP w Sejmie. Odbiór projektu przez media był nadspodziewanie dobry.

Katalogi: Związek Miast Polskich
Okres: 01-01-2019 - 31-12-2019
Media: Prasa, TV, Radio, Portale, Facebook, Twitter, Forum, Blog, Video, Foto, Komentarze, Ogłoszenia

Liczba publikacji w analizowanym okresie

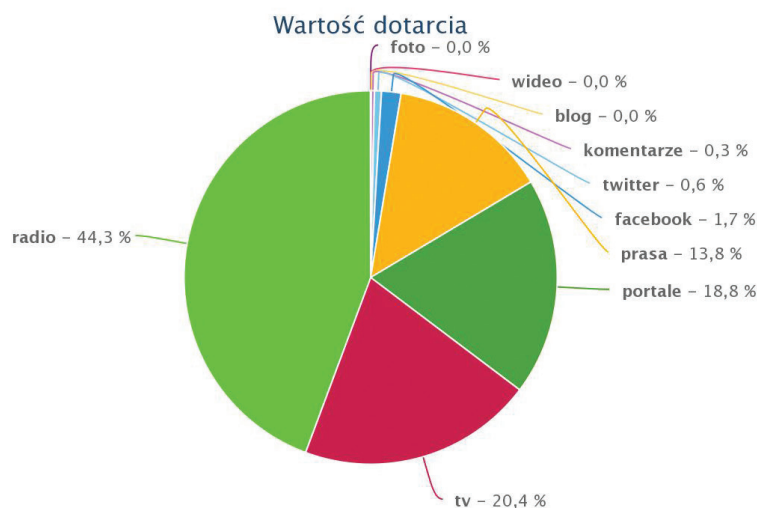
katalog	prasa	tv	radio	portale	facebook	twitter	forum	blog	foto	wideo	komentarze	ogłoszenia	suma
Związek Miast Polskich	1264	373	1331	8360	2673	1497	59	39	40	32	126	0	15 794

Po wyborach parlamentarnych zorganizowaliśmy 18 października w Warszawie konferencję prasową – z liczną obecnością mediów – podczas której samorządowcy (Rafał Trzaskowski i Jacek Karnowski) oraz nowi senatorowie (Zygmunt Frankiewicz i Wadim Tyszkiewicz) wywodzący się ze Związku, podsumowali wyniki wyborów parlamentarnych z 13 października i przedstawili priorytety legislacyjne na nową kadencję Senatu RP. Nowi senatorowie chcą wzmocnić głos samorządowy w izbie wyższej parlamentu. Zadeklarowali gotowość zgłaszania inicjatyw legislacyjnych, przede wszystkim związanych z finansami JST.

Dzięki stałym kontaktom rzecznika prasowego z grupą dziennikarzy, co roku coraz większą, którzy piszą o sprawach samorządowych, aktywności pełnomocnika ds. legislacyjnych oraz udostępnianym materiałom i informacjom prasowym, prezentowaliśmy na bieżąco nasze stanowiska i komentarze ekspertów w ważnych ogólnopolskich dziennikach, takich jak Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, Polska The Times, a także w telewizji (głównie w programach TVN, Polsatu) i ogólnopolskich rozgłośniach radiowych (m.in. audycje TOK FM, wiadomości w Radio ZET, RMF FM). Informacje o naszej aktywności w mediach przedstawiamy szerzej na naszej stronie w dziale *Media o nas* – <http://www.miasta.pl/media-o-nas>.

Związek w mediach w 2019 r.

- Ukazało się 15 800 informacji o Związku – to ponad **2 razy więcej** niż w roku ubiegłym (w 2018 r. – 6 800, w 2017 r. – 8 700).
- Coraz więcej informacji o sprawach samorządowych, poruszanych przez ZMP, ukazuje się w mediach regionalnych (42 %) – miasta członkowskie angażują się w proces informowania o wspólnych problemach.
- Nastąpił **wzrost publikacji** w radiu – 1331 (w 2018 r. – 821, w 2017 r. – 393), w prasie – 1264 (w 2018 r. – 866, w 2017 r. – 837), w telewizji – 373 (w 2018 r. – 37, w 2017 r. – 26) i na portalach internetowych – 8360 (w 2018 r. – 1500).
- **Wartość dotarcia przekazu** czyli liczba potencjalnych kontaktów z przekazem (informacją dot. ZMP) w 2019 r. wyniosła 301 323 087 (w 2018 r. 137 491 620, w 2017 r. 107 936 636), gdzie:
 - radio – 44,3 %
 - tv – 20,4 %
 - portale – 18,8 %
 - prasa – 13,8 %

- **Wartość ekwiwalentu reklamowego (AVE)** – wyniosła 80 440 300 zł (w 2018 r. – 44 296 705 zł, w 2017 r. 38 076 816 zł). AVE to wskaźnik obrazujący nakłady, jakie należałoby ponieść na reklamę w określonych mediach i formatach.

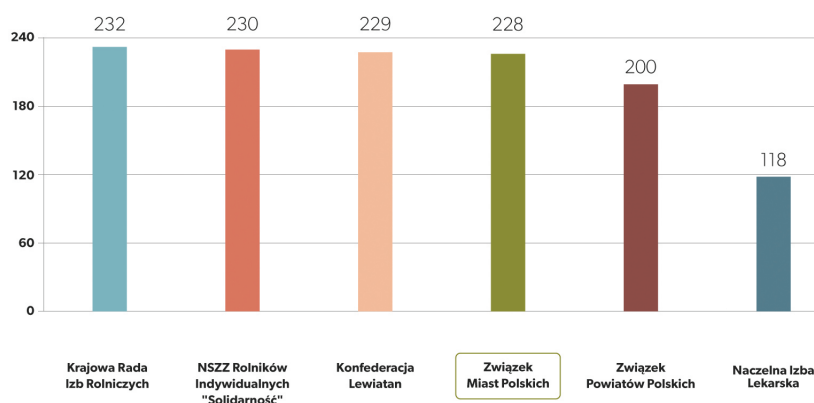
Ciekawostka

Najchętniej czytaną informacją w 2019 roku w Serwisie Samorządowym PAP był „Wzór dla gmin. ZMP podał wzór raportu o stanie gminy”. W związku z nowym przepisem w ustawie o samorządzie gminnym (art. 29aa) w 2019 roku wszedł w życie obowiązek opracowania i przedstawienia radzie raportu o stanie miasta. Związek stworzył wspólnie z ekspertami wzór takiego raportu i udostępnił go miastom członkowskim ZMP.

Silna pozycja lobbująca Związku

Związek Miast Polskich zajął trzecie miejsce wśród najskuteczniejszych lobbystów działających w Sejmie. Serwis *Jawny Lobbying* opublikował statystyki i wskazał, kto ma największy wpływ na tworzenie prawa w Polsce. Dane pochodzą z takich źródeł m.in. jak: wykaz prac legislacyjnych w Sejmie oraz stenogramy posiedzeń komisji sejmowych. Aktywniejsze od nas okazały się tylko organizacje rolnicze.

Wykres pokazuje lobbystów, dla których odnotowano najwięcej obecności na posiedzeniach komisji sejmowych.

Oświata – działania medialne i stanowczy głos Związku

Związek stanowczo wypowiadał się na temat podwyżek dla nauczycieli i podkreślał, że uważa za słuszne oczekiwania nauczycieli dotyczące wzrostu ich wynagrodzeń. Popierając postulaty związków zawodowych apelował o wspólną walkę o odpowiedni poziom finansowania oświaty z budżetu państwa. Równocześnie podkreślał, że to nie samorzady decydują o płacach nauczycieli. Wynikają one bowiem z negocjacji prowadzonych bez udziału samorządów terytorialnych, a ostatecznie – z wielkości środków kierowanych do samorządów z budżetu państwa, do których musimy coraz więcej dopłacać.

W wyniku nieprawdziwych i krzywdzących słów, jakie na antenie w programie telewizji TVN 24 wypowiedział Premier RP w dniu 7 marca 2019 r., skierowaliśmy pismo wraz z oświadczeniem, że samorzady nie oszczędzają na nauczycielach. Wręcz przeciwnie – dokładają do subwencji i dotacji z budżetu państwa coraz większe kwoty ze środków własnych. Subwencja nie wystarcza nawet na wynagrodzenia, a przecież są także inne koszty prowadzenia szkół. Nie była też prawdziwą tezą formułowaną przez minister edukacji, że samorzady przestały inwestować w oświatę. W roku 2017 wydatki majątkowe samorządów w oświacie wyniosły 4,1 mld zł, a w roku 2018 wzrosły do 5,3 mld.

Związek, wspólnie z innymi korporacjami samorządowymi, zorganizował II Samorządową Debatę Oświatową, która odbyła się 11 kwietnia w Warszawie. Debata była poświęcona finansowaniu oświaty i zgromadziła setki samorządowców, przy braku zainteresowania strony rządowej. Zaprezentowaliśmy wspólny raport o finansowaniu oświaty w latach 2004–2018, zawierający wiele danych ilustrujących pogarszający się stan finansów oświaty.

Na nasz wniosek podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego odbyła się debata na ten temat, podczas której minister edukacji narodowej prezentował uporczywie stanowisko, że samorządy mają coraz więcej pieniędzy (np. z PIT-u), zatem stać je na dofinansowywanie oświaty. Na zarzut, że nie walczy wraz z nami o większe środki na oświatę w Polsce, nie udzielił merytorycznej odpowiedzi.

Miasto szczęśliwe

W ramach Forum Rozwoju Miast w Poznaniu, które odbyło się w październiku 2019 r., Związek zorganizował spotkanie autorskie z **Charlesem Montgomery**, znanym urbanistą i autorem książki pt. „Miasto szczęśliwe”. Za pomocą psychologii, neuronauki oraz ekonomii behawioralnej, a także krajobrazów miejskich od Disneylandu po Dubaj, Montgomery pokazał, że możemy zmienić nasze życie, zmieniając sposób projektowania miast, w których mieszkamy.

Związek przeciwko hejtowi i językowi nienawiści

Związek zaangażował się w działania przeciwko narastającej fali hejtu, nienawiści i gróźb kierowanych w stronę samorządowców. Po tragicznej śmierci prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza, prezydenci Warszawy, Gdańska, Poznania, Sopotu i Gliwic zaapelowali do Prezesa Rady Ministrów, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Rady Etyki Mediów, Najwyższej Izby Kontroli i Rzecznika Praw Obywatelskich o rzetelne wyjaśnienie wszystkich okoliczności mogących mieć wpływ na tragiczną śmierć Pawła Adamowicza.

Rada Etyki Mediów stwierdziła w odpowiedzi, że w publikacjach TVP na temat Pawła Adamowicza ich autorzy złamali pięć z siedmiu zasad zapisanych w Karcie Etycznej Mediów: zasadę prawdy, obiektywizmu, oddzielania informacji od komentarza, szacunku i tolerancji oraz zasadę pierwszeństwa dobra odbiorcy.

„Zdaniem REM analiza publikacji TVP na temat Pawła Adamowicza w pełni potwierdziła opinię dr Wiesława Baryły, psychologa społecznego z Uniwersytetu SWPS, iż „Telewizja Polska uprawia propagandę, która służy do niszczenia osób występujących przeciwko partii rządzącej” i „sięgając po najgorsze techniki komunikacji nie daje zaatakowanym najmniejszych szans na przedstawienie własnego stanowiska”. „[Telewizjowicze] mieli odnieść wrażenie, że Paweł Adamowicz jest osobą co najmniej podejrzaną” – stwierdził dr Baryła. Taka też jest konkluzja REM.”

Na prośbę burmistrza Giżycka, Karola Iwaszkiewicza, Związek wsparł kampanię społeczną „Giżycko mówi NIE dla Hejtu”, zainicjowaną przez Urząd Miejski, a także upowszechnił list otwarty burmistrza miasta Milanówka, który sprzeciwiał się panoszącej się pogardzie, internetowemu hejtowi i groźbom kierowanym w stronę samorządowców.

8. WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA

Wymiar europejski:

a) Rada Gmin i Regionów Europy (CEMR):

Członkami CEMR z Polski są: Związek Miast Polskich i Związek Powiatów Polskich. Przedstawicielami ZMP w Komitecie Politycznym na początku 2019 roku byli: Tomasz Kacprzak, przewodniczący RM **Łodzi**, Dariusz Stefaniuk, prezydent **Białej Podlaskiej** oraz Jarosław Górczyński, prezydent **Ostrowca Świętokrzyskiego**. Funkcję **Executive President** w Biurze Wykonawczym CEMR pełnił prof. Jacek Majchrowski, prezydent **Krakowa** (zastępca delegata do Komitetu Politycznego). Komitet Polityczny miał jedno posiedzenie – 11–12 czerwca 2019 r. w Mamaia (Rumunia). Przedstawiciele Polski nie uczestniczyli w posiedzeniu.

Z końcem 2019 roku zakończyła się kadencja władz CEMR, a w styczniu 2020 roku w Orleanie odbyły się wybory władz wykonawczych na nową kadencję. W składzie delegacji ZMP do Komitetu Politycznego w miejsce Dariusza Stefaniuka Zarząd ZMP wydelegował Aleksandrę Dulkiwicz, prezydent **Gdańska**. Na wniosek Prezydenta CEMR, **Aleksandra Dulkiwicz** została wybrana na funkcję **Executive President**.

b) Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE):

Przedstawicielami ZMP w Izbie Lokalnej CLRAE byli poprzednio: Robert Biedroń, prezydent **Słupska** oraz Krzysztof Matyjaszczyk, prezydent **Częstochowy**. Ich zastępcami byli: Beata Moskal-Słaniewska, prezydent **Świdnicy** i Wiesława Kwiatkowska, burmistrz **Milanówka**. W kwietniu Zarząd wybrał nowy skład naszej delegacji. W nowej kadencji (od jesieni 2019 r.) Związek reprezentują w Kongresie: Beata Klimek, prezydent **Ostrowa Wielkopolskiego** oraz Marcin Gołaszewski, przewodniczący RM **Łodzi**. Zastępcami są: Beata Moskal-Słaniewska, prezydent **Świdnicy** i Jerzy Kulak, burmistrz **Gostynia**.

Temat przewodni obu Sesji w 2019 r. brzmiał: **„Prezydenci i burmistrzowie na straży demokracji”**.

36. Sesja Plenarna, Strasbourg, 2–4 kwietnia (udział: Robert Biedroń, Beata Moskal-Słaniewska):

Podczas sesji przyjęto m.in. **raport nt. stanu demokracji lokalnej i regionalnej w Polsce**. Przyjęcie raportu poprzedziła dyskusja z udziałem Renaty Szczęch, wiceminister SWiA.

Kluczowe ustalenie raportu brzmi: „(...) Sytuacja demokracji lokalnej i regionalnej w Polsce zmieniła się znacząco w ciągu ostatnich lat: dawniej „jeden z dziesięciu najlepszych” krajów UE, pod względem poziomu lokalnej autonomii, Polska wykazuje obecnie „stosunkowo niepokojące trendy”.

Sprawozdawcy CLRAE podkreślili, że zasada samorządu lokalnego jest uznana zarówno przez Konstytucję, jak i ustawodawstwo krajowe, w Polsce Europejska Karta Samorządu Lokalnego korzysta z „statusu quasi-konstytucyjnego”. Wśród innych pozytywnych wydarzeń sprawozdawcy Kongresu podkreślili swobodę zrzeczania się władz lokalnych oraz szczególny status przyznany stolicy, Warszawie. Sprawozdawcy zaznaczyli jednak, że sytuacja zmieniła się w sposób niepokojący w ciągu ostatnich kilku lat. Wyrażono zaniepokojenie z powodu ponownej centralizacji, podważającej poziom autonomii władz lokalnych, która ma miejsce w kontekście konfliktu między władzami centralnymi i lokalnymi, w szczególności tymi kontrolowanymi przez partie opozycyjne. Zauważono negatywny wpływ „stopniowej wewnętrznej regresji demokratycznej” poprzez nagromadzenie fragmentarycznych zmian, z których każda

może być nieszkodliwa lub nawet uzasadniona, jeśli rozpatrywana w oderwaniu, ale razem powodują degradację struktur i treści demokracji konstytucyjnej. Skrytykowano w raporcie także ingerencję władz centralnych w sprawy lokalne, niedociągnięcia w procesie konsultacji, pogorszenie statusu wybranych przedstawicieli, brak wystarczających zasobów finansowych, w tym lokalnych podatków i opłat.

W rekomendacjach napisano: „Władze krajowe powinny powrócić na ścieżkę decentralizacji, odwracając tendencję do ponownego przydzielania kompetencji lokalnych/regionalnych państwu, dopilnować, aby zasada pomocniczości była stosowana w praktyce, a nadzór nad działaniami władz lokalnych był proporcjonalny. Powinny unikać nadmiernej regulacji, przywrócić uczciwy proces konsultacji z władzami lokalnymi, przydzielić im wystarczające zasoby finansowe i umożliwić im ustalanie podatków lokalnych”.

Raport i zalecenie są wynikiem wizyty monitorującej przedstawicieli Kongresu w Polsce, w czerwcu 2018 r.

37. Sesja Plenarna, Strasbourg, 27–29 października (udział: Beata Klimek, Marcin Gołaszewski):

Debaty dotyczyły m.in. bezpieczeństwa cybernetycznego, warunków pracy wybranych przedstawicieli lokalnych, sprawiedliwego podziału podatków na obszarach przygranicznych, użycia języków przez władze lokalne i regionalne oraz ochrony osób wewnątrznie przesiedlonych.

W ramach działań monitorujących Kongres przyjął m.in. raport dotyczący demokracji lokalnej i regionalnej w Federacji Rosyjskiej. W imieniu polskiej delegacji, Marcin Gołaszewski, przewodniczący RM **Łodzi**, podzielał w tej sprawie oficjalne stanowisko MSZ RP, skrytykował nielegalne zorganizowane przez władze Federacji Rosyjskiej na terenie Autonomicznej Republiki Krym na Ukrainie w dniu 8 września br. wybory do tzw. władz lokalnych, w tym do tzw. Rady Państwowej „Republiki Krymskiej”, tzw. Zgromadzenia Ustawodawczego miasta Sewastopol i tzw. Rady Miasta Sewastopol. Polska niezmiennie wspiera niepodległość, suwerenność i integralność terytorialną Ukrainy. Aneksja Krymu, terytorium Ukrainy, przez Federację Rosyjską w marcu 2014 r. stanowiła jaskrawe pogwałcenie prawa międzynarodowego. Jednocześnie zwrócił uwagę na stale pogarszającą się sytuację praw człowieka na okupowanym Krymie, ograniczanie swobód zgromadzeń i wyznania, powtarzające się regularnie nielegalne zatrzymania, które w szczególności dotyczą Tatarów Krymskich.

c) Komitet Regionów UE:

Przedstawicielami ZMP w Komitecie Regionów byli poprzednio: Paweł Grzybowski, burmistrz **Rypina**, Zbigniew Podraza, prezydent **Dąbrowy Górniczej** i Stanisław Szwabski, radny **Gdyni**, a ich zastępcami: Marcin Ociepa, przewodniczący RM **Opola**, Andrzej Kunt, burmistrz **Kostrzyna nad Odrą** oraz Arkadiusz Godlewski, radny **Katowic**. Po wyborach samorządowych 2018 roku Zarząd wydelegował w miejsce osób, które zakończyły pełnienie mandatu samorządowego (Z. Podraza, S. Szwabski) Rafała Trzaskowskiego, prezydenta **Warszawy** oraz Krzysztofa Matyjaszczyka, prezydenta **Częstochowy**, jednak nie zostali oni wówczas zgłoszeni przez rząd RP i nie objęli mandatu przed zakończeniem poprzedniej kadencji Komitetu. Ostatecznie Polska zgłosiła pełną listę delegatów i zastępców w grudniu 2019 r. i nasi nowi przedstawiciele objęli swoje funkcje w Komitecie Regionów od początku nowej kadencji, tzn. w lutym 2020 roku.

W 2019 r. odbyło się 9 sesji plenarnych Komitetu.

Z okazji 25-lecia Komitetu Regionów, obchodzonego w 2019 r., przewodniczący KR przedstawił oczekiwania miast i regionów wobec instytucji UE wyłonionych na nową kadencję. Kluczowe propozycje to m.in.: zmiana sposobu podejmowania decyzji w UE, czyli aktywna pomocniczość (władze lokalne i regionalne muszą uczestniczyć we wszystkich etapach unijnego cyklu legislacyjnego); aby UE mogła osiągnąć swoje cele, potrzebna jest koordynacja

działań na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Dobre rządzenie wymaga dalszej decentralizacji i lepszego podziału kompetencji. Komitet Regionów wzywa do ustanowienia stałego mechanizmu dialogu i konsultacji z obywatelami, który nie ograniczałby się do okresów poprzedzających wybory europejskie.

Jedną z ważniejszych kwestii, którymi zajmował się KR, były zmiany klimatu. W opinii KR dotyczącej „Porozumienia Burmistrzów na okres po 2020 r.” zaapelowano, by Komisja Europejska i państwa członkowskie uznały Porozumienie Burmistrzów za jedno z głównych narzędzi reagowania na nadzwyczajną sytuację związaną ze zmianą klimatu, a władze lokalne i regionalne ukierunkowały się na przechodzenie na neutralność klimatyczną, zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi w ramach porozumienia paryskiego i długoterminowej strategii do roku 2050. Wezwano Komisję Europejską, by bardziej zdecydowanie promowała Porozumienie Burmistrzów i rozważyła rozszerzenie zakresu tej inicjatywy, w celu lepszego reagowania na przekrojowe wyzwania i możliwości, jakie neutralność klimatyczna stawia przed władzami lokalnymi i regionalnymi.

d) Komisja Europejska:

Związek – we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej (dawniej MliR) – pełni funkcję punktu kontaktowego programu UE **Urbact III**. Działania te są opisane w rozdziale dotyczącym realizowanych przez nas projektów.

Konferencje/seminaria:

Seminarium informacyjne „Fundusze na współpracę międzynarodową”, Poznań, 27 czerwca

Celem spotkania była prezentacja szerokiego wachlarza programów, fundacji itp., które mogą wspierać finansowo różne obszary międzynarodowej współpracy partnerskiej samorządów. Podczas spotkania umożliwiono uczestnikom zarówno poznanie zasad udzielania dotacji, jak i zaproponowano wymianę doświadczeń i konsultacje w mniejszych grupach. Zaprezentowano program Europa dla Obywateli, projekty Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży oraz ofertę Funduszu Wyszehradzkiego. W spotkaniu udział wzięło ponad 50 przedstawicieli miast.

Współpraca dwustronna:

a) Polska – Norwegia:

Najważniejszym kierunkiem współpracy bilateralnej Związku jest Norwegia: Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (KS) jest naszym partnerem od kilkunastu lat. Dzięki tej współpracy Związek w kolejnych programach Norweskiego Mechanizmu Finansowego (EOG) jest uwzględniany jako beneficjent projektów **predefiniowanych**, które są realizowane z udziałem miast. Nowy projekt, który ruszył w II kwartale 2019 roku, jest największym projektem w historii Związku, dodatkowo powiązany z programem grantowym Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (dawniej MliR), w ramach którego ok. 100 mln euro jest przeznaczonych na rozwój miast.

Konkretne działania dotyczące współpracy bilateralnej w ramach tego projektu są opisane w innym rozdziale niniejszego sprawozdania.

b) Polska – Niemcy:

Polsko-niemiecka Grupa Robocza

W dniach 28–29 października w Hanowerze odbyło się posiedzenie Grupy. Uczestniczyło w nim blisko 40 samorządowców z Polski i Niemiec, w tym przedstawiciele miast członkowskich Związku: **Brzegu, Gdańska, Gostynia, Jarocina, Kórnika, Łodzi, Piły, Pruszcza Gdańskiego, Rawicza, Warszawy**. Tematami przewodnimi obrad były – zaangażowanie młodego pokolenia w życie lokalne oraz przyszłość UE. Kolejne posiedzenie Grupy odbędzie się w Łodzi w marcu 2020 r.

Projekt: „Polsko-niemieckie partnerstwa miast: fakty, potencjał, wyzwania”.

W ramach wspólnego projektu, ZMP (partner), Instytut Spraw Publicznych (lider) i Deutsches-Polen Institut w Darmstadt (partner), zaprosiły przedstawicieli miast, które współpracują z partnerami z Niemiec do udziału w badaniu ankietowym. Badanie było częścią realizowanego w Polsce i Niemczech projektu pt. „Polsko-niemieckie partnerstwa miast: fakty, potencjał, wyzwania”. Głównym celem jest zbadanie przebiegu kooperacji, jej genezy, natężenia, motywacji, jak i szans oraz wyzwań związanych z podjęciem i kontynuowaniem kontaktów z miastem partnerskim. Ogólnopolski i ogólnoniemiecki zasięg badania pozwoli na poznanie opinii przedstawicieli miast różnej wielkości, z różnych regionów i o różnej dynamice prowadzenia współpracy międzynarodowej. Zebrane odpowiedzi zostaną przeanalizowane i opisane przez ekspertów Instytutu Spraw Publicznych oraz Deutsches-Polen Institut i następnie wydane w formie publikacji, która ukaże się w języku polskim i niemieckim w kwietniu 2020 roku. W 2020 r. jest planowana również polsko-niemiecka konferencja upowszechniająca wyniki projektu.

c) Polska-Francja-Ukraina:

23 i 24 kwietnia br. w Kijowie, z inicjatywy Francuskiej Sekcji Rady Gmin i Regionów Europy (AFCCRE) oraz Związku Miast Ukrainy, odbyła się konferencja adresowana do przedstawicieli samorządów Ukrainy, Francji, Mołdawii, Gruzji i Polski, zrealizowana w ramach umowy o decentralizowanej współpracy podpisanej w 2017 pomiędzy Polską, Francją i Ukrainą. Było to kolejne wydarzenie zainicjowane przez stronę francuską. Podczas dwudniowego spotkania rozmawiano o perspektywach rozwoju inicjatywy Partnerstwa Wschodniego po roku 2020, szczególnie na płaszczyźnie samorządowej.

Doświadczenia Polski w obszarze decentralizacji i pracy samorządów przedstawił Andrzej Maciejewski, poseł na Sejm RP, przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. O znaczeniu współpracy gospodarczej, jako jednej z form współpracy miast partnerskich, przytaczając m.in. przykład współdziałania Kielc i Winnicy, mówił Tomasz Potkański, zastępca dyrektora Biura ZMP.

Konferencja została przygotowywana w ścisłej współpracy z Ambasadą Francji, przy wsparciu francuskiego Ministerstwa Europy i Spraw Zagranicznych oraz Komisji Europejskiej, w ramach partnerstwa strategicznego podpisanego z siecią PLATFORMA, działającą w ramach Rady Gmin i Regionów Europy (CEMR).

Inne:

Partnerstwo Wschodnie (konferencje PLATFORMY CEMR, z udziałem Andrzeja Porawskiego, dyrektora Biura ZMP):

- **Seminarium „Nowe ramy polityczne dla ukraińskich władz lokalnych i regionalnych”**, zorganizowane we współpracy z bałkańską sekcją NALAS i Związkiem Miast Ukrainy. **Kijów, 5 września;**

- **Konferencja „10. Rocznica Partnerstwa Wschodniego: Lokalny wymiar Celów Zrównoważonego Rozwoju**, zorganizowana we współpracy ze Związkiem Władz Lokalnych Litwy, Wilno, 23–25 października.

Mayors for Economic Growth

Nawiązano współpracę z Sekretariatem unijnego programu M4EG (Mayors for Economic Growth). Przedsięwzięcie jest realizowane w 6 krajach Partnerstwa Wschodniego (PW) (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Ukraina). Jego głównym celem jest stymulowanie lokalnego rozwoju gospodarczego na terenie tych państw oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Kraje Europy Wschodniej chętnie korzystają z doświadczenia krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które mają już za sobą najtrudniejszy etap transformacji ustrojowej. Swoim doświadczeniem w ramach programu w 2019 r. podzieliły się 3 polskie miasta. **Kostrzyn nad Odrą**, zaangażował się we współpracę z gruzińskim miastem Baghdati. **Olsztyn** podzielił się swoimi doświadczeniami z mołdawską gminą Teleneshti oraz gminami ościennymi. Z kolei w gruzińskim Rustavi gościł przedstawiciel **Czeladzi**.

Szczyt Dyplomacji Samorządowej i Ekonomicznej 2019 (REDS), Warszawa, 9–10 września

Został zorganizowany przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii RP. Związek Miast Polskich był jednym z partnerów wydarzenia, odpowiedzialnym za wymiar samorządowy spotkania. Zasadniczym celem Szczytu było pokazanie znaczenia współpracy międzynarodowej jako siły napędowej rozwoju lokalnych społeczności, zjawiska określanego mianem dyplomacji samorządowej. Wzięło w nim udział ponad 1000 gości z Polski oraz z zagranicy, reprezentujących sektor biznesowy, naukowy oraz samorządowy.

Forum Miast i Regionów Rzeszów, 4–6 czerwca

Międzynarodowa konferencja została zorganizowana przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego. Głównymi tematami debat była współpraca transgraniczna oraz rola samorządów lokalnych w pobudzeniu rozwoju regionalnego i lokalnego. ZMP był partnerem wydarzenia oraz współorganizatorem jednego z paneli dyskusyjnych.

Forum zorganizowano w ramach polskiego przewodnictwa w Procesie Berlińskim – inicjatywie wspierającej współpracę regionalną Bałkanów Zachodnich i uzupełniającej politykę rozszerzenia Unii Europejskiej.